

JAARVERSLAG 2022

Natuur en Milieufederatie Utrecht

Inhoudsopgave

NMU IMPACT FACTS & FIGURES 2022	3
INLEIDING	4
1. ALGEMENE INFORMATIE OVER DE ORGANISATIE	5
1.1 DOELEN EN PROFIEL VAN DE NATUUR EN MILIEUFEDERATIE UTRECHT	5
1.2 VERTALING VAN DE DOELSTELLING IN VISIE, BELEID EN STRATEGIE	5
1.3 BESTUURSSTRUCTUUR NMU	7
1.4 RISICOBEHEERSING EN INTEGRITEITSBELEID	8
2. DE ACTIVITEITEN VAN DE NMU IN 2022	9
2.1. RESULTATEN PROJECTEN EN ACTIVITEITEN	9
2.1.1. SCHONE ENERGIE EN ENERGIEBESPARING	9
2.1.2. CIRCULAIRE ECONOMIE	12
2.1.3. GEZONDE LEEFOMGEVING EN DUURZAME MOBILITEIT	14
2.1.4. MOOIE LANDSCHAPPEN EN RIJKE NATUUR	16
2.1.5. DUURZAME LANDBOUW	19
2.1.6. DE GROENE, KLIMAATACTIEVE STAD	21
2.1.7. WERKVELDOVERSTIJGENDE WERKZAAMHEDEN	22
2.2. ACTIVITEITEN VAN HET BESTUUR	25
2.3. ACTIVITEITEN VAN DE RAAD VAN TOEZICHT EN RAAD VAN ADVIES	27
2.4. VOORUITBLIK 2023 EN VERDER	28
2.5. BIJDRAGE POSTCODE LOTERIJ MAAKT IN IEDERE PROVINCIE EEN VERSCHIL	29
2.6. BEGROTING 2023	30
3. DE FINANCIËLE POSITIE VAN DE STICHTING	31
3.1. STAAT VAN BATEN EN LASTEN	31
3.2. BALANS EN BELEID T.A.V. RESERVES	31
4. VERANTWOORDINGSVERKLARING 2022 STICHTING NATUUR EN MILIEUFEDERATIE UTRECHT	32
BIJLAGE 1	34
<i>Samenstelling Raad van Toezicht</i>	<i>34</i>
BIJLAGE 2	35
<i>Nevenfuncties Bestuur van Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht in 2022</i>	<i>35</i>
DEEL II JAARREKENING 2022	37
DEEL III OVERIGE GEGEVENS	55

NMU IMPACT FACTS & FIGURES 2022

341 maatschappelijke
initiatieven
ondersteund

18 netwerken opgezet en aan
44 netwerken deelgenomen

Bij **110** beleidsontwikkel-
trajecten betrokken geweest
en hierbij **31** organisaties
vertegenwoordigd

112 bedrijven toegang
gegeven tot een breed
netwerk voor kennisuit-
wisseling over duurzaamheid

Bij **65** bedrijven adviezen
uitgebracht over duurzame
bedrijfsvoering waarvan dit
bij **40%** heeft geleid tot
verduurzaming van
bedrijfsprocessen

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van de Natuur en Milieufederatie Utrecht over het jaar 2022. In 2022 bestond de NMU 50 jaar! Op verschillende momenten in het jaar hebben we bij dit jubileum stilgestaan. Op 1 december vierden we ons lustrum met een symposium: ['Het Landschap van de Toekomst'](#) waarin we onze visie op de toekomst presenteerden. Dit deden we aan de hand van toekomstbeelden die we, met input van onze achterban, hebben ontwikkeld. Na 50 jaar zijn de uitdagingen waar de NMU aan werkt nog steeds actueel. Ook in 2022 hebben we ons volop ingezet voor natuur en milieu in de provincie Utrecht.

Begin 2022 zijn de Coronamaatregelen steeds verder afgeschaald en werd het weer drukker op de werkvloer en met live bijeenkomsten. Inmiddels lijkt Corona al weer ver achter ons te liggen en lijken helaas ook sommige waardevolle bijvangsten van de Coronapandemie weer weggeëbd. Denk aan de toename van de files en het vliegverkeer. Anderzijds zien we dat juist de verbinding met de lokale omgeving groeit en de lokale burgerbeweging steeds actiever is.

In dit jaarverslag beschrijven we welke activiteiten en projecten we hebben uitgevoerd in 2022 en welke resultaten daarmee zijn bereikt. Het jaarverslag bestaat uit 2 delen. Het eerste deel, het bestuursverslag geeft een beknopt verslag van de activiteiten, de resultaten en de overige organisatorische zaken. Het tweede deel geeft het financiële overzicht.

De werkzaamheden van de NMU worden gefinancierd vanuit verschillende bronnen, namelijk: de 4-jarige programmasubsidie van de provincie, de Postcodeloterij en programma- of projectfinanciering. De 4-jarige programmasubsidie wordt ingezet voor het uitvoeren van een aantal kerntaken. Begin 2021 heeft de provincie Utrecht een nieuwe vierjarige programmasubsidie toegekend aan de NMU voor de periode 2021-2024.

De werkzaamheden die de NMU in 2022 uitvoerde zijn vooraf beschreven in het werkplan 2022. In het werkplan hebben we de activiteiten per thema vanuit de beoogde impact beschreven. De impact hebben we in dit bestuursverslag zoveel mogelijk benoemd. In dit voorliggende verslag wordt – op verzoek van de provincie – over de werkzaamheden die gefinancierd worden vanuit de 4-jarige programmasubsidie, zoveel mogelijk apart per prestatie-indicator gerapporteerd. Dit is echter niet altijd mogelijk. De NMU voert namelijk een deel van deze werkzaamheden uit met financiering van de Postcodeloterij, of via projectfinanciering. De programmasubsidie dekt namelijk niet volledig de omvang van de werkzaamheden op de kerntaken. De scheiding tussen basisactiviteiten en projecten is mede om die reden niet overal scherp te trekken.

Begin 2022 hebben we een jaarbericht uitgebracht. Hierin zijn de highlights van afgelopen jaar in vogelvlucht gepresenteerd. In dit bestuursverslag geven we een uitgebreidere weergave van onze activiteiten. Het bestuursverslag is opgebouwd aan de hand van de volgende thema's:

- Schone energie en energiebesparing;
- Circulaire economie;
- Mooie landschappen met rijke natuur;
- Duurzame mobiliteit;
- Duurzame landbouw;
- De groene, klimaatactieve stad;
- Werkveldoverstijgende werkzaamheden.

Vervolgens volgt een toelichting op de financiële zaken en de jaarrekening zelf.

1. Algemene informatie over de organisatie

1.1 Doelen en profiel van De Natuur en Milieufederatie Utrecht

De Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) heeft de onderstaande doelen, vastgelegd in de statuten (deze zijn vernieuwd begin 2022).

1. De stichting heeft als doel:

het bijdragen aan een optimaal behoud en verbetering van een mooie, duurzame en toekomstbestendige provincie Utrecht met een inspirerend landschap, een rijke natuur en een schoon milieu, en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de meest ruime zin van het woord.

2. De stichting doet dit onder meer door:

a. het stimuleren, coördineren en ondersteunen van activiteiten van actieve groepen, instanties en personen op het gebied van klimaat, grondstoffen, natuur, milieu, water, energie, ruimtelijke ordening, (duurzame) landbouw, mobiliteit en landschap, mede ter bevordering van de kennis en zelfwerkzaamheid van deze groepen, instanties en personen en het behalen van hun doelstellingen;

b. het - kritisch en constructief - toetsen en beïnvloeden van het beleid en de ontwikkelingen in de samenleving, zoals van overheid, andere instanties, bedrijven of particulieren op het gebied van de bescherming en het beheer van klimaat, grondstoffen, natuur, milieu, water, energie, ruimtelijke ordening, (duurzame) landbouw, mobiliteit en landschap, waartoe onder meer een aansprekende ambitieuze eigen agenda wordt geformuleerd en uitgevoerd, overleg wordt gevoerd en/of adviezen worden uitgebracht, terwijl voor het overige gebruik kan worden gemaakt van alle overige wettige middelen, zoals het indienen van bedenkingen, beroep-of bezwaarschriften en/of het voeren van juridische procedures;

c. het mobiliseren van de publieke opinie ten aanzien van zaken welke betrekking hebben op de bescherming en het beheer van klimaat, grondstoffen, natuur, milieu, water, energie, ruimtelijke ordening, mobiliteit en landschap;

d. het bevorderen van milieubewust gedrag door middel van educatie, voorlichting en informatieverstrekking;

e. het verbinden en bij elkaar brengen van partijen ter versnelling van diverse transitie naar een duurzame samenleving, en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de meest ruime zin van het woord.

3. Het realiseren van de doelstelling geschiedt zoveel mogelijk op een duurzame, sociale en bedrijfsmatig verantwoorde wijze.

4. De stichting heeft geen winstoogmerk en beoogt werkzaam te zijn als algemeen nut beogende instelling in de zin van artikel 5b van de Algemene wet inzake rijksbelastingen. Het realiseren van de doelstelling geschiedt zoveel mogelijk op een duurzame, sociale en bedrijfsmatig verantwoorde wijze.

1.2 Vertaling van de doelstelling in visie, beleid en strategie

Onze missie en visie

De NMU streeft naar een provincie met een inspirerend landschap, een rijke natuur en een schoon milieu. Hier wonen en werken we op een toekomstbestendige manier.

De NMU neemt samen met bewoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden initiatieven die de provincie sneller duurzaam maken.

We geven een krachtige stem aan de kwetsbare waarden van natuur, milieu en landschap. Daardoor kunnen de bewoners van Utrecht en ook mensen van elders genieten van een gezonde leefomgeving.

In een duurzaam Utrecht:

- zijn wonen, werken en reizen klimaatneutraal doordat Utrecht zuinig is met energie en gebruik maakt van hernieuwbare bronnen;
- worden alle grondstoffen (hoogwaardig) hergebruikt en zijn kringlopen gesloten;
- wordt bebouwd gebied zorgvuldig benut en koesteren we landschappen en natuur;
- is sprake van een natuurinclusieve landbouw, zonder schadelijke uitstoot, te midden van een soortenrijk, aantrekkelijk landschap.
- is het prettig wonen in groene, klimaatactieve steden en dorpen;
- krijgen planten en dieren de ruimte in mooie natuurgebieden waarvan mensen kunnen genieten.

De NMU zet zich in voor een samenleving die bijdraagt aan:

Schone energie en energiebesparing

Duurzame landbouw

Gezonde mobiliteit

Mooie landschappen met een rijke natuur

Circulaire Economie

Groene, klimaatactieve stad

De NMU werkt aan deze missie volgens 3 strategieën die zijn vastgelegd in het beleidsplan 2018-2022: we zijn **verbinder en aanjager** in de regio. Door partijen bij elkaar te brengen en de beweging van onderop te ondersteunen, kunnen we samen grotere stappen zetten naar een duurzame Utrechtse samenleving. We zijn ook actief als **beïnvloeder**. Zo reiken we andere partijen een perspectief aan waarin duurzaam handelen leuk, gemakkelijk en soms zelfs vanzelfsprekend wordt. En we zetten in op onze rol als **agendasetter**. Hiervoor formuleren we een ambitieuze agenda en zorgen we voor duidelijke mijlpalen met concrete, tastbare resultaten. Daarbij werken we samen met onze strategische partners. Samen maken we het verschil!

De NMU voert een aantal kerntaken uit die mede worden gefinancierd door de provincie met een vierjarig programma 2021-2024. De kerntaken uit het programma 2021-2024:

- 1. Bijdragen aan provinciale beleidsvorming.** Vanuit onze onafhankelijke positie geven we stem aan natuur en milieu, en signaleren we kansen voor transitie naar duurzaamheid. We doen dat zoveel mogelijk aan de voorkant, dus vroeg in het proces, via ambtelijke inbreng en politieke agendering. Op basis van expertise, voelsprietten en ervaring in de praktijk voeden we planvorming en besluitvorming en dragen we waar dat nuttig is alternatieven aan. Daarbij betrekken we lokale actoren en bewonersgroepen, voor participatie bij onze eigen meningsvorming dan wel direct in de provinciale beleidsvorming.
- 2. Bijdragen aan realisatie van beleidsdoelen** (zowel provinciaal als gemeentelijk) We dragen in regionale processen bij aan de uitvoering van provinciale programma's en ambities in diverse gremia, waarbij we als belangenbehartiger voor natuur, milieu en duurzaamheid bijdragen aan integrale plannen en de realisatie

daarvan. Met campagnes en projecten gericht op het betrekken en mobiliseren van koplopers bij bedrijven en bewoners realiseren we provinciale ambities op onze thema's.

3. Ondersteunen van bewonersinitiatieven, de “beweging vanuit de samenleving”. Deze kerntaak heeft een duidelijke link met de bovenstaande kerntaken: overheden hebben de samenleving nodig om draagvlak voor beleid te verkrijgen en om doelen te realiseren. En de samenleving is steeds actiever met eigen initiatief, en kan daarbij vaak niet zonder de overheid. De NMU kent de koplopers, ondersteunt bewoners en lokale initiatieven met het Adviespunt Ruimte, Servicepunt Energie Lokaal, Groen aan de buurt en servicepunt Circulair en is intermediair en verbindt initiatieven aan overheden waar ze elkaar nodig hebben voor realisatie.

1.3 Bestuursstructuur NMU

Statutaire naam: Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht
Vestigingsplaats: Utrecht
Rechtsvorm: Stichting

De doelstelling van de NMU is het bevorderen van het behoud, herstel en optimaal beheer van natuur, milieu en landschap in de provincie Utrecht. Deze doelstelling tracht de NMU te realiseren door een proactieve rol in beleidsbeïnvloeding en gebiedsontwikkeling, door het informeren, coördineren en ondersteunen van de lokale en regionale natuur- en milieuorganisaties in Utrecht, en door de uitvoering van projecten gericht op het initiëren van nieuwe duurzame ontwikkelingen bij provincie, gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Juridische structuur De stichting kent de volgende organen:

- Bestuurlijke organen:
 - Directie;
 - Raad van Toezicht.
- Adviserend orgaan:
 - Raad van Advies.

Raad van Toezicht: Olav-Jan van Gerwen (voorzitter)
Marianne Kallen-Morren
Conny Groot
Jeannette Levels-Vermeer
Gijs Kuneman
Sylvia Bannier-Strik
Hendrik Stegenga (financiën)
Bas van de Griendt
Marielies Schelhaas

Bestuur / directie: Josja Veraart: Directeur
Sonja Sars: Adjunct-directeur

1.4 Risicobeheersing en integriteitsbeleid

De NMU streeft ernaar om risico's die gerelateerd zijn aan bestuur en management, operationele zaken, financieel management, informatiemanagement en juridische verantwoordelijkheden zo goed mogelijk te beheersen. Het gaat niet primair om het vermijden van risico's, maar om het herkennen en beheersen ervan. Door risico's te identificeren, kunnen passende reacties ondernomen worden om schade te voorkomen of te beperken. Risicomanagement maakt integraal deel uit van de planning- en controlcyclus en van projectmanagement en is van toepassing voor iedereen in de organisatie. De belangrijkste risico's voor 2020 en 2021 zijn van beheersmaatregelen voorzien. In 2022 is het risicobeleid herzien, deze worden in 2023 met de Raad van Toezicht besproken. De belangrijkste risico's in het kort:

- ▶ Concreter worden van de noodzaak van transities leidt tot polarisatie, met mogelijk negatief effect op NMU.
- ▶ Verslechterde relatie op ambtelijk, bestuurlijk en politiek niveau leidend tot (gedeeltelijk) verlies van (basis)subsidie.
- ▶ We willen onze financiële basis verbreden met bedrijven, maar zijn onvoldoende alert op de achtergrond van het bedrijf of de organisatie. Daarmee lopen we het risico op reputatieschade (slechte reputatie kan op ons afstralen of we werken onbewust mee aan greenwashing).
- ▶ Vanwege krapte op de arbeidsmarkt, onvoldoende gekwalificeerd personeel beschikbaar leidend tot het niet kunnen leveren van voldoende prestaties en daarmee tot reputatieschade en/of verlies van inkomsten.

De NMU heeft in 2019 haar integriteitsbeleid opgesteld en vastgesteld in de RvT. Onderdeel van het integriteitsbeleid is een uitgebreide beschrijving waarin opgenomen is hoe medewerkers een eventuele melding over een integriteitskwestie kunnen doen en wat er vervolgens met deze melding gedaan wordt. Er is tot dusver geen reden om het beleid te herzien. Het beleid is besproken met de medewerkers en wordt nieuwe medewerkers bij aanvang van de aanstelling aangeboden. In 2022 hebben we geen meldingen ontvangen over integriteitskwesties.

2. De activiteiten van de NMU in 2022

2.1. Resultaten projecten en activiteiten

Hieronder volgt het overzicht van de activiteiten, resultaten en impact van onze projecten en activiteiten in 2022, benoemd per thema.

2.1.1. SCHONE ENERGIE EN ENERGIEBESPARING

De provincie Utrecht heeft als doel om in 2040 energieneutraal te zijn. Dat betekent dat we net zoveel duurzame energie produceren als dat we energie verbruiken. De NMU vindt dit een belangrijke maatschappelijke opgave en droeg daar in 2022 op verschillende manieren aan bij. Hieronder staat een selectie van de activiteiten, inclusief de resultaten.

Basisfinanciering provincie

Vanuit de basisfinanciering van de provincie werken we aan de volgende indicatoren:

1. Bijdragen aan integraal beleid van de Provincie Utrecht op regionaal en lokaal niveau bij de opgave energietransitie om zo de transitie soepeler te laten verlopen. Dit geldt met name bij verdere uitwerking van regionale energie-strategieën (totstandkoming transitie duurzame warmte en implementeren beleidskaders windenergie/ zonne-energie);(kerntaak 2)¹

In verschillende gemeenten hebben we afgelopen jaar advies uitgebracht of meegedacht over duurzame warmte. In Baarn over mogelijkheden aquathermie voor Eemdal Noord en in de Bilt over de aanvraag Proeftuinen Aardgasvrije Wijken voor Brandenburg West.

De transitievisies warmte zijn in 2021 vastgelegd. In 2022 is dit overgegaan in de wijkuitvoeringsplannen en startnotities. Wij hebben hieraan bijgedragen in o.a. de volgende gemeenten:

- ▶ Vijfheerenlanden – bijdrage aan kansen voor energie vanuit inwoners, zoals in Everdingen en aanwijzen van startlocatie Everdingen.
- ▶ Leusden – bijdrage participatieplan
- ▶ Zeist – bijdrage bewonersinitiatieven voor wijkuitvoeringsplannen
- ▶ Woudenberg – Verduurzaming focusgebieden

Ook hebben we op verschillende manieren bijgedragen aan de regionale energiestrategieën. We hebben inbreng geleverd via stakeholders overleggen, overleggen op ambtelijk en bestuurlijk niveau bij de RES Amersfoort, de RES U-16 en de RES Foodvalley. Ook hebben we een inspraakreactie geleverd bij behandeling in Provinciale Staten van de Tussenbalans Utrechtse RESsen. Daarnaast hebben we bij verschillende gemeenten apart inbreng geleverd, o.a. bij de gemeente Woerden (advisering over de inzet van opbrengsten zon- en windprojecten ten behoeve van energie armoede beleid) en Utrechtse Heuvelrug (advisering over beleid op zon op dak).

2. Aantoonbare versnelling energietransitie door ondersteuning van lokale initiatieven. (kerntaak 3

Afgelopen jaar hebben we bij de wijken/dorpen Achter de Kerken, Expeditie Tirol, Zogwetering geholpen met het uitwerken van een plan van aanpak richting aardgasvrij. In deze wijken/dorpen hebben we het energie-initiatief geholpen bij het proces richting duurzame warmte, o.a. met meedenken over de te nemen stappen en mogelijke subsidies, deelname aan gespreken met gemeente en woningbouwcorporatie, bewonersavonden en opleiding 'leren over warmte' voor de kartrekker. Daarnaast hebben we o.a. de energie coöperatie Overhees in Soest geholpen bij het aanvragen voor een subsidie USET. En hebben we in IJsselstein het nieuwe bewonersinitiatief, ondersteund met bewoners uit Achterveld die aan de slag zijn gegaan in hun eigen buurt met een inkoopactie voor hybride warmtepompen.

¹ Deze activiteiten voeren we uit met cofinanciering vanuit de Participatiecoalitie

Aanvullende subsidie provincie ten behoeve van energie

Van 2020 tot en met 2022 verstrekte de provincie een aanvullende subsidie op energiegebied omdat de werkzaamheden op energie waarvoor de provincie de NMU vroeg, omvangrijker waren dan binnen de basisfinanciering paste. Afsproken is dat binnen deze financiering de NMU zich richt op 3 activiteiten die de regionale energietransitie versnellen: de Regionale Energiealliantie, het servicepunt energie lokaal en het programma grootschalige zon.

1. De Regionale Energiealliantie

De NMU is sinds 2014 aanjager en voorzitter van de Regionale Energiealliantie (REA). Dat is het regionale samenwerkingsverband tussen de provincie Utrecht, diverse Utrechtse gemeenten, het waterschap HDSR, Rijkswaterstaat Midden-Nederland, het USI (Utrecht Sustainability Institute), de ROM (Regionale Ontwikkelings Maatschappij) en de RES'en. Het doel is een platform te bieden voor informele uitwisseling en door krachtenbundeling te zorgen voor een versnelling van de **Regionale energietransitie**. Maandelijks komt de alliantie bijeen om lopende ontwikkelingen in de regio te delen en met elkaar af te stemmen, om samen visies te ontwikkelen en gezamenlijk (lobby)punten te bespreken. In het voorjaar 2022 is een grote (online) bijeenkomst georganiseerd over 'Leren van de Denen; coöperatieve warmtenetten in Denemarken', met ca. 50 aanwezigen online. In het najaar 2022 is een excursie georganiseerd naar de grootste warmtepomp van Nederland; op het HDSR terrein in de gemeente Utrecht. Hierbij waren ca. 45 aanwezigen. Daarnaast zijn er verschillende specials georganiseerd en zijn diverse onderwerpen en thema's besproken zoals het ARV project van USI, het programma Energiebesparen van de gemeente Utrecht en de natuurinclusieve energietransitie.

2 en 3. Het Servicepunt Energie Lokaal en programma grootschalige zon

De NMU is in de regio Utrecht de vraagbaak, makelaar en ondersteuner van het netwerk van lokale initiatiefnemers. Vanuit het **Servicepunt Energie Lokaal** heeft de NMU deze lokale energie-initiatieven ondersteund bij het uitvoeren van hun projecten, zowel met energieopwekking, als op het gebied van energiebesparing en warmte. Het netwerk bestaat inmiddels uit ruim 100 energie-initiatieven. De warmte initiatieven helpen we met cofinanciering van de participatiecoalitie. Maandelijks versturen we een nieuwsflits voor lokale energie-initiatieven (1000 abonnees)

Sinds 2015 werkt de NMU ook middels het **Programma Grootschalige zonne-energie** aan het versnellen van projecten voor zonnepanelen op grote daken. Dit programma werd zowel gefinancierd vanuit een subsidie van de provincie Utrecht als vanuit de bijdrage van dakeigenaren en directe belanghebbenden zoals gemeenten. We hebben diverse activiteiten ondernomen en resultaten behaald. Cofinanciering kwam vanuit U-Thuis, Nationale Postcodeloterij, verschillende gemeenten.

Hiernaast heeft de NMU voor de volgende projecten ook projectfinanciering van de Provincie Utrecht ontvangen:

- **Leren over Warmte:** Om de coöperatieve warmtetransitie aan te zwengelen en te ondersteunen heeft de NMU een trainingsprogramma opgezet voor coöperatieve projectleiders warmte: 'Leren over warmte'. In 2022 hebben we een groep van 12 projectleiders opgeleid. De deelnemers gaven de training gemiddeld een 8. De lessen zijn opgenomen in een poster met alle belangrijke onderwerpen voor de warmtetransitie van onderop. In 2023 gaat de groep concreet aan de slag met een aantal pilots in de provincie. In 2023 zal ook een nieuwe groep coöperatieve projectleiders worden opgeleid.
- **FIXbrigade:** In 2022 zijn we gestart met een coördinerende rol in de provincie Utrecht voor de FIXbrigade. De FIXbrigade richt zich op mensen met een laag inkomen (minder dan 140% van het minimuminkomen), is een professionele klusbrigade die middelgrote energiebesparende maatregelen uitvoert. We organiseerden een eerste kick-off bijeenkomst voor gemeenten, hebben diverse individuele gesprekken met welzijnsorganisaties, woningcorporaties, burgerinitiatieven en andere mogelijke geïnteresseerden gevoerd. En verschillende vervolgesprekken met gemeenten, waaronder Soest, Bunnik en Utrecht. In 2023 is hierop een vervolg gekomen vanuit een andere financieringsbron.

Overige projectfinanciering

- Voor de **Participatiecoalitie**² voeren we diverse activiteiten uit in de provincie Utrecht gericht op het betrekken van bewoners (initiatieven) bij de Regionale Energie Strategieën (RES). Vanuit deze rol hebben we verschillende malen inbreng geleverd bij de drie RES'en; bij diverse stakeholdersbijeenkomsten, in 1-op-1 gesprekken met ambtenaren en wethouders en door in te spreken bij vergaderingen. Daarnaast voeren we activiteiten uit in het kader van de warmtetransitie. Zo hebben we een quickscan warmte ontwikkeld en deze bij verschillende initiatieven uitgevoerd, o.a. voor de Luie Katten in Amersfoort en Pasmastraat Bunnik
- We hebben een eerste groep **Energieboswachters** opgeleid. Doel van het project is om ervoor te zorgen dat lokale natuur- en landschapsorganisaties en energie-initiatieven in de Lopikerwaard beter in staat zijn om conceptplannen voor nieuwe zonneparken (en eventueel windparken) op ecologische en landschappelijke aspecten te beoordelen en verbeteren. Een groep van 9 personen uit de Lopikerwaard heeft verschillende trainingen hierover gevolgd, waaronder gebiedsanalyse, kenmerken en impact van windparken en van zonneparken. Daarnaast hebben de deelnemers een concrete praktijkopdracht voltooid.
- In de **energietuin Mastwijk** in Montfoort wordt duurzame energie gecombineerd met openbare natuur, recreatiemogelijkheden en educatie. Met als doel de voormalige stortplaats om te vormen tot een aantrekkelijk gebied met meerwaarde voor natuur, milieu én omgeving. In 2020 is het bestemmingsplan unaniem vastgesteld door gemeenteraad, is het integraal ontwerp afgerond en de omgevingsvergunning verkregen. In 2021 is de SDE++ subsidie toegekend en de LEADER subsidie (deze laatste is bestemd voor het lokale initiatief om fluisterbootjes mogelijk te maken). Door o.a. oplopende rentes en hoge materiaalkosten is de businesscase onder druk komen te staan. Samen met Afvalzorg, de provincie Utrecht, de gemeente Montfoort en een aantal stakeholders helpt de NMU met het zoeken naar een oplossing. In 2023 hopen we dat hierop groen licht op gegeven kan worden.
- De NMU is betrokken bij **U-thuis** en werkt daarmee aan het stimuleren van de verduurzaming van woningen via energieambassadeurs en initiatieven van onderop. We organiseerden vanuit U-thuis diverse activiteiten waaronder trainingen voor energieambassadeurs. Dit jaar hebben we weer diverse trainingen voor **energieambassadeurs** georganiseerd, met in totaal ca. 300 deelnemers. Besproken onderwerpen waren o.a. gedragspsychologie en isolatie en ventilatie. Ook organiseert de NMU een voorjaars- en een najaarsbijeenkomst voor energie initiatieven in de provincie. Beiden bijeenkomsten konden in 2022 fysiek plaatsvinden. Naast een hoofdspreker waren er diverse workshops, een energiemarkt en was er volop ruimte om te netwerken. De voorjaarsbijeenkomst had als thema 'Bewoners in beweging. De energietransitie moet sneller. Maar hoe krijg je iedereen mee?', de najaarsbijeenkomst ging over 'Inclusieve energietransitie'. Beiden trokken ca. 150 deelnemers.
- In 2021 is een vergelijkbaar trainingsprogramma gestart samen met de gemeenten in de Amersfoort regio en FoodValley regio en de provincie: het **OER! programma** (Ondersteuningsprogramma Energie-initiatieven in de regio). Dit programma is in 2022 verder uitgevoerd. Het trainingsaanbod bestond uit ca.10 trainingen.
- De NMU heeft in het project **Energie in Woudenberg** het lokale energie-initiatief en de gemeente Woudenberg ondersteund bij het opzetten van activiteiten en bewoners te activeren om aan de slag te gaan. In **Utrechtse Heuvelrug** voeren we, met een lokale projectleider, vergelijkbare activiteiten uit. We richtten ons hierbij op de wijkactiviteiten in Wildbaan Dennenburg. Er zijn gesprekken gevoerd met de mensen uit de straat en wijk; dit heeft positieve reacties opgeleverd en deelnemers aan een gezamenlijke inkoopactie.
- In Everdingen ondersteunen we al enkele jaren energiecoöperatie **Huibertstroom** bij hun plannen om het dorp van duurzame warmte te voorzien. In 2022 hebben we diverse bespaaravonden georganiseerd, een enquête uitgezet onder inwoners met als hamvraag 'hoe staat u tegenover het warmtenet?', diverse gesprekken met stakeholders gevoerd. De kennis die we in dit project opdoen delen we o.a. via het servicepunt en het programma 'Leren over warmte'.

² Een landelijk samenwerkingsverband tussen De Natuur en Milieufederaties, Energie Samen, LSA Bewoners, Buurkracht en HIER

- We begeleiden actief de Soester Energiecoöperatie met het project **Samen warm Overhees**. In 2022 hebben we ondersteuning geboden bij de aanvraag van een subsidie (deze is ook goedgekeurd). In 2022 heeft de Soester Energiecoöperatie o.a. een testopstelling bij de kinderboerderij geplaatst om warmte uit de vijvers te gebruiken om de kinderboerderij te verwarmen.
- In 2022 is het **Platform aardwarmte**, met als doel kennisdeling en om ook de partijen die niet als eigenaar aan tafel zitten te betrekken bij de ontwikkelingen op diepe geothermie helaas opgeheven, wegens te weinig voortgang in (diepe) aardwarmteprojecten in de regio. De NMU heeft tot het einde actief hieraan deelgenomen met gevraagd en ongevraagd advies rondom aardwarmte ontwikkelingen in Utrecht.

2.1.2. CIRCULAIRE ECONOMIE

De NMU draagt met haar activiteiten bij aan het vergroten van het bewustzijn rondom en de realisatie van de circulaire economie. Het doel is om materialen zoveel mogelijk te hergebruiken of op hoogwaardigere manieren toe te passen door lokale en regionale ketens te sluiten. Afgelopen jaar hebben we bijgedragen aan een circulaire economie door in te zetten op:

- succesvolle regionale samenwerking in de provincie en behalen gezamenlijke doelstellingen (via de Alliantie Cirkelregio Utrecht);
- stimuleren van gemeentelijke en provinciale beleidsvorming op circulaire economie;
- ondersteunen van lokale circulaire initiatieven om hun doelstellingen te halen;
- bewustwording en kennisdeling.

Basisfinanciering

1. Circulariteit krijgt een stevigere plek in lokaal en regionaal beleid. Door kennisdeling en agendering neemt het kennisniveau over circulaire economie bij overheden en bedrijven toe. Hiertoe wordt de NMU gevraagd input te leveren bij 10 circulaire beleids- of uitvoeringstrajecten van regionale en lokale overheden; (kerntaak 1)

Op het gebied van beleidsbeïnvloeding en -vorming hebben we o.a. de volgende activiteiten ondernomen:

- We hebben in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen [onderzoek](#) gedaan naar de verkiezingsprogramma's. Hieruit blijkt dat de meeste politieke partijen in Utrecht de komende periode concreet aan de slag willen met circulaire economie; meer dan in andere provincies: maar liefst 54% van gemeentelijke politieke partijen wil aankomende jaren actief aan de slag met dit onderwerp. In de rest van Nederland ligt dit op 38%. Hierna hebben we een aanvullend vervolgonderzoek gedaan naar de coalitieprogramma's van gemeenten: hieruit bleek dat in de helft van de gemeenten circulaire onderwerpen opgenomen zijn in het coalitieprogramma (de top 3 van onderwerpen bestaat uit: circulaire bouw, circulair aanbesteden/inkopen en circulair ondernemerschap). Deze conclusies zijn gedeeld in diverse bijeenkomsten met ambtenaren en bestuurders.
- Voor de zomer 2022 hebben we, namens de Alliantie Cirkelregio Utrecht, een manifest naar alle politieke partijen verzonden die meedoen aan de provinciale verkiezingen in 2023. Dit manifest is bedoeld als input op de verkiezingsprogramma's en bevat 6 concrete aanbevelingen voor een circulaire samenleving waar de provincie mee aan de slag kan.
- De NMU heeft een bijdrage geleverd aan het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) van het ministerie van I&W, dat begin 2023 is gepubliceerd. (deels ook cofinanciering vanuit de NMF's). Hiermee is een verbinding gemaakt tussen het landelijke NPCE en de regionale activiteiten, waar de NMU aan bijdraagt. In het NPCE is opgenomen dat in 2023 een concreet plan van aanpak wordt ontwikkeld over hoe deze samenwerking tussen Rijk en regio kan worden vormgegeven.
- Na de gemeenteraadsverkiezingen hebben we, vanuit de Alliantie Cirkelregio Utrecht, een informatieavond voor (nieuwe) raadsleden georganiseerd. Met twee gedeputeerden, diverse sprekers over o.a. circulaire milieustraten, circulaire ondernemers en circulaire bouw. Ca. 40 raadsleden waren aanwezig (deze activiteit hebben we uitgevoerd met cofinanciering vanuit de aanvullende financiering voor het bestuurlijk netwerk).

2. Middels voorzitterschap van de alliantie de regionale samenwerking stimuleren en versterken, ten behoeve van de Utrechtse Circulaire Topregio. (kerntaak 2)

Sinds 2015 is de NMU de trekker en voorzitter van de Alliantie Cirkelregio Utrecht. Dit is een samenwerking tussen Cirkelstad Utrecht, gemeente Amersfoort, HDSR, Universiteit Utrecht, gemeente Utrecht, de U10, gemeente Veenendaal, de ROM Utrecht Region, VNO-NCW Midden, het USI, de provincie Utrecht en de NMU. De alliantie werkt met een kernteam en uitvoeringscoalities, inclusief een bestuurlijk netwerk. Vanuit de basisfinanciering is met name de rol van voorzitter van de alliantie gedekt. Voor het bestuurlijk netwerk heeft de NMU een aanvullende financiering ontvangen van de provincie, omdat de organisatie van het netwerk en de bestuurlijke tours niet binnen de basis financiering past. Een greep uit de activiteiten vanuit beide financieringsbronnen in 2022:

- Met de **Alliantie Cirkelregio Utrecht** is gewerkt in zes inhoudelijke coalities om gezamenlijk resultaten te bereiken. De NMU is trekker van de coalities ondernemerschap en het bestuurlijk netwerk en levert actief inbreng bij de andere coalities. Impact: door het goed positioneren en activeren van het regionale netwerk Alliantie Cirkelregio Utrecht versnelt de ontwikkeling van circulaire economie in de regio én daarbuiten. Daarnaast zijn in 2022 diverse strategische sessies georganiseerd over doel, commitment en ambities van de Alliantie. Dit heeft geresulteerd in een versterkte samenwerking. Ook zijn de eerste stappen gezet voor een regionale samenwerking Circulair MiddenNL. Dit is een samenwerking met de twee andere regioversnellers die in de provincie Utrecht actief zijn: Groene Hart Werkt! en Living Lab Regio Foodvalley Circulair.
- In 2022 is vanwege de gemeentelijke verkiezingen het ambassadeursnetwerk vernieuwd. We hebben een analyse uitgevoerd van de coalitieprogramma's, regio en politieke kleur. Op basis daarvan zijn de betreffende bestuurders geïdentificeerd en zijn met al deze bestuurders kennismakingsgesprekken gevoerd. De beoogde ambassadeurs zijn gevraagd of zij deel willen nemen en hebben hierop allen instemmend gereageerd. Het ambassadeursnetwerk is in het najaar van 2022 voor het eerst in de nieuwe samenstelling bijeengekomen.
- In 2022 is een bestuurlijke tour georganiseerd in Woerden. Tijdens de bijeenkomst werden drie thema's besproken: Het SER rapport 'Zonder grondstoffentransitie loopt de energietransitie vast', circulair ondernemerschap en circulaire ambachtscentra. Bij de bijeenkomst waren ca. 25 bestuurders aanwezig (waterschappen, gemeenten en provincie).

3. Ondersteunen en verbinden van regionale en lokale bestaande en nieuwe circulaire initiatieven van burgers en bedrijven; (kerntaak 3) en handelingsperspectief bieden aan burgers, overheden en bedrijven bij het maken van duurzame (en circulaire) keuzes door kennisdeling en goede voorbeelden. (kerntaak 2)

- Tijdens de **week van de Circulaire Economie** hebben we de Kringlogoprijs uitgereikt voor het meest circulaire burgerinitiatief van de provincie Utrecht: de duurzaamheidswinkel in Woerden. Ook hebben we, samen met de andere NMF's, ter inspiratie richting de verkiezingen vier filmpjes gemaakt om aandacht te vragen voor de rol van gemeenten in de transitie naar een CE.
- **Servicepunt Circulair** (deels cofinanciering van de provincie): Ondersteuningswerk voor circulaire ondernemers (of ondernemers die circulair willen worden). Concreet hebben we 27 organisaties geholpen met circulaire vragen, hiervan zijn 13 vragen besproken in coalitie ondernemerschap (VNO-NCW, ROM, Utrecht, Amersfoort, provincie, Cirkelstad) van Cirkelregio Utrecht om tot betere ondersteuning te komen. Begin 2022 is in samenwerking met de provincie Utrecht en communicatiebureau Buro30 een gezamenlijke actie georganiseerd, waarbij aan negen Utrechtse circulaire koplopers communicatie-advies is verstrekt. De ondernemers kregen een kennismakingsgesprek. Vervolgens voerde Buro30 een analyse uit. Deze is vervolgens gedeeld met de ondernemers in een tweede gesprek. Deze activiteit is zeer goed geëvalueerd en verdient een vervolg.
- In 2022 is (met cofinanciering van de provincie) het '**Utrechts Circulaire Ambtenaren Netwerk**' (UCAN) gestart. Dit netwerk brengt ambtenaren uit de gehele provincie Utrecht bij elkaar in een Community of Practice. Met name voor de kleine en middelgrote gemeenten is het delen van kennis zeer waardevol. Na

een fysieke aftrapbijeenkomst in juni, zijn in 2022 inhoudelijke bijeenkomsten georganiseerd over o.a. circulaire bouw, circulaire ambachtscentra. Gemiddeld waren 10-15 overheidsorganisaties aanwezig.

- De coalitie ondernemerschap is in 2022 uitgebreid met deelname van VNO-NCW en is gewerkt aan verdere professionalisering. Er is ondersteuning geboden aan een aantal initiatieven bij de aanvraag van de subsidie voor Circulaire Ketenprojecten.

Projectfinanciering

- **Flowchart Eerste hulp bij Circulair Ondernemen:** Samen met Groene Brein hebben we een update gemaakt van de vorige flowchart Eerste Hulp bij Circulair ondernemen. Er komt een landelijke variant en een regionale. Het eindproduct is opgeleverd en staat inmiddels online.
- **Stadshout** (financiering RvO): Doel van het project is hoogwaardig gebruiken van het hout van meer dan 100 Utrechtse bomen per jaar (& CO2 vastleggen). In totaal zijn afgelopen jaar 85 bomen gered van de versnipperaar/verbrandingsoven. De rol van de NMU was projectcoördinator met als doel om een solide samenwerking op te zetten.
- **CIRCO Hub Midden-Nederland:** in 2022 zijn we gestart met de CIRCO Hub Midden Nederland. Hiermee hebben we drie tracks (3-daagse opleiding voor ontwerpers bij bedrijven) georganiseerd voor ondernemers, o.a. over bouw en demontage. Doel is om meer aandacht voor circulair bij 'middenmoot-bedrijven' te krijgen.
- De NMU levert de landelijke opdrachtgever en sinds september 2021 de landelijk projectleider circulaire economie voor de NMF's. In 2022 is verder gewerkt aan een landelijke strategie, kennisdeling tussen de federaties en landelijke acquisitie bij het ministerie van I&W. Daarnaast hebben we een nationaal netwerk opgebouwd, onder meer door verbinding met het Versnellingshuis, PBL en N&M en nemen we actief deel aan het platform regioversnellers.
- Op de Universiteit van Amsterdam organiseerden wij de vierde jaargang van **het vak: Circular economy**. Het aantal studenten is gegroeid (van 115 in 2021 naar 160 in 2022). De cursus is goed geëvalueerd (8,1) door de studenten en de onderwijsorganisatie.

2.1.3 GEZONDE LEEFOMGEVING EN DUURZAME MOBILITEIT

De NMU streeft naar schone lucht voor iedereen op elke plek in de provincie Utrecht. Daartoe heeft de NMU als doelstelling om op een aansprekende manier ervoor te zorgen dat het potentieel voor alternatieve (al dan niet elektrische) vervoersmiddelen beter benut wordt en dat we slimmer met (duurzame) mobiliteit omgaan ter verbetering van de luchtkwaliteit en de gezondheid van de Utrechtse bewoners.

Basisfinanciering

1. De NMU levert een bijdrage aan de uitvoeringsagenda Gezonde Lucht. Dit doet zij door:

- *de trekker voor de werkgroep mobiliteit binnen de uitvoeringsagenda te leveren;*
- *een inhoudelijke bijdrage te leveren aan de volgende onderwerpen van de uitvoeringsagenda: Op naar Zero-emissie gemeenten, Stimulering fietsgebruik, dialoog met omgeving over snelheid beperkingen in kwetsbare gebieden, Schoon Bezorgd;*
- *Inhoudelijke bijdrage leveren aan het onderwerp houtstook van de uitvoeringsagenda Gezonde Lucht,*
- *inclusief het ambassadeurschap op dit onderwerp. (kerntaak 2)*

2. De NMU levert een bijdrage aan provinciale en gemeentelijke beleidsvorming op schone lucht en mobiliteit. Dit doet zij door een actieve bijdrage te leveren aan de regionale Mobiliteitsstrategie

(Klimaatakkoord), omgevingsvisies en andere beleidstrajecten van de provincie en de 26 gemeenten.

Onderdeel van de inbreng is het stimuleren van gemeenten met nieuwbouwplannen en ontwikkelaars om mobiliteit in deze nieuwe projecten en wijken anders en meer toekomstbestendig te gaan inrichten (o.a. met deelconcepten, mobiliteit als een dienst) (kerntaak 2)

3. De NMU levert een bijdrage aan de provinciale Adviesraad snelfietsroutes en brengt daar kennis en inzichten mee, onder andere met betrekking tot fietsinfrastructuur in relatie tot natuurgebieden. (kerntaak 2) Bijdragen aan provinciale en gemeentelijke beleidsvorming door inbreng van NMU-visie en agenda.

De NMU heeft als volgt bijgedragen aan provinciale en gemeentelijke beleidsvorming:

- Bij alle 26 gemeenten is duurzame en gezonde mobiliteit door de NMU ingebracht als onderwerp in de coalitieakkoorden, aan de hand van een eigen agenda.
- Regionale **Uitvoeringsagenda Gezonde lucht**: We hebben Input geleverd op de handreiking gevoelige bestemming voor gemeenten, tekstueel en in sessie aan provincie. En hebben de SLA stakeholderbijeenkomst bijgewoond 10 november (input geleverd voor nieuwe landelijke SLA). Diverse keren meegedacht met provincieteam voor een communicatiestrategie rondom houtstook.
- **Adviesraad Snelfietsroutes**: Diverse malen actieve inbreng geleverd in de adviesraad. Meegeschreven aan advies over doorfietsroutes in kleine kernen, meegedacht met het provinciaal communicatieteam voor campagne rondom doorfietsroutes.
- Input gegeven bij het Regionaal Mobiliteitsprogramma, de luchtvaartnota en het programma gezond en veilig.
- **Duurzame mobiliteit**: We hebben een inventarisatie van het mobiliteitsbeleid van 26 Utrechtse gemeenten uitgevoerd, aan de hand van deskresearch en coalitieakkoorden (interne analyse). Op basis hiervan hebben we besloten een kennissessie voor gemeenten te organiseren over deelmobiliteit, met externe sprekers en veel onderlinge uitwisseling. Ca. 20 deelnemers uit verschillende gemeenten, met een positieve feedback.
- Input gegeven aan diverse gemeenten rondom duurzame mobiliteit, waaronder:
- Meegedacht met gemeente **Rhenen en NP-UH** over duurzame mobiliteit nationaal Park, overleg geregeld met deelfietsenaanbieder, krijgt vervolg richting Europese aanvraag
- Input voor gemeente **Nieuwegein** hoe zij bewoners kunnen betrekken bij **deelmobiliteit** (t.b.v. op stellen actieagenda deelmobiliteit)

4. De NMU participeert in de beleidsvorming bij het programma Gezond en Veilig provincie Utrecht door een inhoudelijke inbreng in 2021 en het betrekken van inwoners. (kerntaak 3)

Met de accounthouder is besproken dat dit specifieke punt, door interne ontwikkelingen bij de provincie, anders opgepakt is. We zetten in op het betrekken van inwoners bij gezonde mobiliteit. In 2021 hebben we het [Servicepunt Gezonde Mobiliteit](#) opgezet. Het servicepunt bundelt informatie voor drie doelgroepen: inwoners, gemeenten en bedrijven. Met het servicepunt worden zij geholpen bij het nemen van maatregelen voor duurzame en gezonde mobiliteit. Het servicepunt heeft zich afgelopen jaar ontwikkeld van een online informatiepunt naar een servicepunt van waaruit we ook offline ondersteuning bieden aan inwoners, bedrijven en gemeenten die met initiatieven komen. We hebben diverse kennisdocumenten opgebouwd rondom deelmobiliteit. In 2022 hebben we o.a. een social media campagne gevoerd met dagelijkse berichten tijdens Mobiliteitsweek september, en hebben we diverse keren ingesprongen op actualiteiten met nieuwsberichten.

Projectfinanciering

- In 2022 is het 3-jarige programma project **Samen meten Utrecht** (uitvoering samen met het Milieucentrum Utrecht) gestart. De rol van de NMU en het MCU in het project is het vormgeven van het community management. Doel is om burgers te betrekken bij hun leefomgeving door hen data te laten verzamelen met diverse meet- of onderzoeksprojecten, zoals Snuffelfiets (meten luchtkwaliteit) en Telraam (meten verkeer).
- **Bedrijventerrein De Wetering-Haarrijn**: Dit jaar hebben we een update van rapportage over tevredenheid met OV op bedrijventerrein uitgevoerd, meegeschreven aan brief naar gedeputeerde over uitkomsten OV onderzoek (t.b.v. agendering), een bijpraatsessie georganiseerd voor werkgevers, Flyers gemaakt en laten drukken voor deelfietsen en diverse andere communicatie-activiteiten.

2.1.4 MOOIE LANDSCHAPPEN EN RIJKE NATUUR

Utrecht kent een grote diversiteit aan landschappen en natuurgebieden die van grote waarde zijn voor planten en dieren en voor ontspanning, beleving, recreatie en daarmee de gezondheid en het welzijn van mensen. Ze dragen bij aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en aan economische sectoren zoals recreatie, toerisme en conferentiecentra. Helaas staan deze kwaliteiten in onze volle provincie voortdurend onder druk. De NMU draagt met haar activiteiten bij aan het versterken van deze kwaliteiten.

Basisfinanciering

1. De NMU draagt actief bij aan minimaal 5 provinciale beleidsontwikkelingstrajecten rond natuuropgave (Akkoord van Utrecht) zoals: aanpak bodemdaling, omgevingsvisie, de bossenstrategie, klimaatadaptatie en verdrogingsbestrijding (kerntaak 1).

De NMU heeft het afgelopen jaar inbreng geleverd bij diverse provinciale plannen of beleidsregels op het gebied van natuur, al dan niet samen met de Oostbroekpartners (Het Utrechts Landschap, Landschap Erfgoed Utrecht, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en IVN). In 2022 heeft de NMU deelgenomen aan het bestuurlijk overleg Akkoord van Utrecht en hebben we input geleverd op de nieuwe uitvoeringsstrategie.

Een belangrijk effect van onze zienswijzen in 2022 was, in bepaalde gevallen, dat mede hierdoor een discussie is aangezwengeld of ondersteund in gemeenteraden of Provinciale Staten. Dit was o.a. het geval bij gemeente De Bilt en bij de provincie, waarbij gesprekken zijn gevoerd over het instrument 'meerwaarde benadering' NNN (Natuur Netwerk Nederland) in de Interim Omgevingsverordening. Mede door onze inspanning heeft Provinciale Staten een motie aangenomen (op 23 maart 2022) om een verkenning uit te voeren naar de toepassing van de meerwaardebenadering en het instrument te evalueren. En afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie de meerwaardebenadering aan te passen in de eerste wijziging van de Omgevingsverordening.

2. De NMU draagt bij aan ruimtelijke plannen waarin natuur, landschap en duurzaamheid goed zijn geborgd; door eigen beoordeling van en reactie op plannen van gemeenten en provincie (ongeveer 250 per jaar) en door participatie in planvorming bij een aantal projecten met een relatief grote landschappelijke impact; (kerntaak 1)

Ruimtelijke plannen: Voor de kwaliteit van het landschap is een zorgvuldige ruimtelijke ordening essentieel. Deze taak ligt grotendeels bij de provincie en gemeenten. De NMU draagt hieraan bij, samen met collega-organisaties, door de plannen te beoordelen en in een vroeg stadium van planontwikkeling mee te denken of waar nodig te reageren op plannen door zienswijzen.

In het kader van **Samenwerking Groene Planologie (SGP)** heeft de NMU zich beziggehouden met diverse lokale issues, met resultaat. Natuurmonumenten en Het Utrechts Landschap participeren (ook financieel) in deze samenwerking. In 2022 zijn voor SGP 585 plannen, waarvan 260 plannen nader beoordeeld zijn door ligging buiten de contour Stedelijk gebied. In totaal 19 maal via inspraak, zienswijze, bezwaar of beroep gereageerd in het officiële traject. Daarvan hebben we integrale zienswijzen ingediend samen met Utrechts Landschap op gemeentelijke omgevingsvisies (o.a. voor Zeist en Utrechtse Heuvelrug). Daarnaast is meerdere malen ingesproken (o.a. bij gemeente Baarn en bij Provinciale Staten). De ontwikkelingen rondom Paleis Soestdijk heeft in 2022 veel inzet gevraagd omdat het een belangrijke ontwikkeling is waar de NNN substantieel wordt aangetast. Daarnaast is informeel inbreng geleverd op de ontwikkelingen rondom het Henschotermeer (dat gedeeltelijk in het NNN ligt).

3. De NMU draagt bij aan de creatie en uitvoering van integrale gebiedsontwikkeling door te participeren in gebiedsprojecten. Ze is actief lid van de gebiedscommissie Utrecht West en participeert in het Nationaal Park. Ze zorgt daar voor een goede behartiging van de belangen van natuur, landschap en duurzaamheid, vooral gericht op concrete realisatie van het natuurnetwerk, groene contour, duurzaam

watersysteem en natuur inclusieve landbouw; (kerntaak 2). Deze taken worden niet (geheel) gedekt binnen de exploitatiesubsidie.

Werk in/aan de gebieden: (Deze activiteiten zijn in 2022 aanvullend gefinancierd door de provincie). De NMU is lid van de gebiedscommissie Utrecht West. De directeur van de NMU is ook lid van het DB van de **gebiedscommissie Utrecht West** en is participant in een aantal projecten, waaronder de werkgroep governance (inbreng Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied), en de bestuurlijke begeleidingsgroep Oudewater. Onder meer de volgende activiteiten zijn uitgevoerd:

- De NMU heeft deelgenomen aan gebiedsproces **het Binnenveld** binnen de Klankbordgroep Natuur om natuurdoelen te vertegenwoordigen.
- De directeur van de NMU participeert in de bestuurlijke **stikstofafels** (oost en west) en werkgroep landbouw en natuur en heeft daar input geleverd tijdens het proces. Ook ambtelijk is bijgedragen aan de voorbereiding van de stikstofafels.
- **Utrecht West:** Er zijn diverse adviezen uitgebracht o.a. ten aanzien van de governance, stikstof, gebiedsaanpak, de regionale veenweidestrategie, Zegveld, Oudewater Noord en Polsbroek.
- **Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug** De NMU heeft een actieve trekkersrol voor het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, als lid van het Heuvelrugoverleg en als voorzitter van het netwerk de Heuvelrugalliantie: een platform van lokale initiatieven en duurzame ondernemers voor het Nationaal Parkgebied. Daarnaast is deelgenomen aan diverse programmaoverleggen en input geleverd op diverse actuele onderwerpen.

3. De NMU zorgt dat inwoners(groepen) in de provincie goed in staat zijn om te participeren in lokale planvorming, zowel op inhoud als bestuurlijk proces, als op juridische instrumenten; met het Adviespunt Ruimte geeft ze 75 adviezen per jaar aan bewoners(groepen) en verzorgt ze een cursusaanbod (minimaal 1 keer per jaar) en ondersteunen ze vrijwilligers. (kerntaak 3)

Via ons **Adviespunt Ruimte** kunnen omwonenden en bewonersgroepen vragen stellen over plannen van gemeenten in de omgeving. Daarmee zijn zowel individuen als lokale groepen geholpen met hun ruimtelijke vragen. Het kan gaan om korte contacten of regelmatig terugkerende ondersteuning bij de verschillende procedurele fases van ruimtelijke ontwikkelingen. In 2022 hebben we 31 afzonderlijke bewonersgroepen ondersteund, variërend van een of meerdere telefoongesprekken, meelezen met conceptzienswijzen tot het bijwonen van meerdere overleggen. Dit is een grote toename vergeleken met 2021 (13).

Daarnaast hebben we de cursus 'Van bestemmingsplan naar omgevingsplan' georganiseerd. Met deze cursus leiden we (vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Omgevingswet) belangenbehartigers nog beter op voor natuur en landschap en geven hen instrumenten voor een effectieve beïnvloeding van ruimtelijke plannen. In 2022 hebben we de cursus twee keer georganiseerd met in totaal 26 deelnemers.

Projectfinanciering

- Samen met het NPUH en IVN voert NMU het project **Heuvelrugtuinen** uit. Dit is begin 2020 gestart en liep door t/m voorjaar 2022. Een Heuvelrugtuin is minstens 60% groen, biedt beschutting voor vogels en insecten, wordt gifvrij onderhouden, en je vindt er planten die passen in de natuurlijke omstandigheden van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Er is een website ontwikkeld met onder andere een inheemse plantenlijst en checklist voor een Heuvelrugtuin (meer dan 25.000 keer bezocht), er zijn bijna 70.000 mensen bereikt via facebook en instagram. Fysiek zijn er 16 voorbeeldtuinen aangelegd en meer dan 160 particuliere Heuvelrugtuinen gerealiseerd. Begin 2022 zijn we gestart met het vervolg waarbij we ons richten op de borging van het project bij lokale groepen, initiatieven en gemeenten. Samen met hen zijn in 2022 verschillende bewonersavonden en praktijkdagen georganiseerd. Daarnaast zijn er ook weer 2 voorbeeldtuinen geopend en actualiseerden we de onlinecursus 'Jouw Heuvelrugtuin', zodat deze nu ook zelfstandig te volgen is voor een breed publiek.
- **Valuta voor Veen:** Vanwege het stikstofdossier loopt de gebiedsgerichte aanpak vertraging op. Voor CO2 verwaarding heeft de aandacht zich verlegd naar natte en natuurinclusieve vezelteelten (bijvoorbeeld Lisdodde voor de bouw) Namens de 5 "veenweide NMF's" neem NMU deel aan de landelijke veenweide

werkgroep en de subwerkgroep bedrijfseconomische processen. Hier werken we aan een verduurzaming van de landbouw en veeteelt in het veenweidegebied en aan de ontwikkeling van nieuwe duurzame verdienmodellen.

- Met **Plan Boom** gaan de milieufederaties 10 miljoen bomen aanplanten in Nederland. Dit project kunnen we uitvoeren dankzij een bijdrage van de Postcodeloterij. In 2022 hebben we in opdracht van de provincie samen met partners het Actieplan Bomen uitgevoerd. Er zijn diverse uitdeelacties van jonge boompjes uitgevoerd, waaronder een uitdeelactie van bomen voor de aanleg van Kleine Landschapselementen. Daarnaast hebben we verschillende plantevents georganiseerd in samenwerking met bedrijven die een donatie gaven aan Plan Boom.
- Sinds 2016 loopt het programma **Groen aan de Buurt**. In dit programma, brengen we samen met Landschap Erfgoed Utrecht en IVN de samenwerking tussen gemeenten en groene bewonersinitiatieven tot ontwikkeling. Vanuit de NMU ondersteunen we lokale bewonersinitiatieven met het Servicepunt Groen aan de buurt, in het realiseren van hun groenplannen en de communicatie met gemeenten. In 2022 hebben we een themabijeenkomst georganiseerd voor gemeenten en waterschappen: Hoe organiseer je een buurtaanpak? Daarnaast organiseerden we 31 augustus een fietsrondje met de gedeputeerde langs verschillende voucherprojecten en gingen in gesprek over de brede impact.
- De NMU screent en beoordeelt voor **Vitens** de ruimtelijke plannen voor wat betreft grondwaterbescherming en drinkwaterbelang. In 2022 zijn 496 plannen beoordeeld en in overleg met Vitens op plannen gereageerd hetgeen doorgaans tot aanpassingen heeft geleid. Daarnaast denkt NMU twee keer per jaar op strategisch niveau mee met Vitens mee.
- Lichtverontreiniging: In 2022 hebben we weer een mooie activiteit in het kader van **De Nacht van de Nacht** georganiseerd bij Fort bij Vechten met ledlichtjesroute, gidsen, astronomen met telescopen, lichtkunst, projecties in een heel donker fort, workshops nachtfotografie, etc. Honderden gezinnen hebben het event bezocht.

2.1.5 DUURZAME LANDBOUW

De agrarische sector is de grootste grondgebruiker in Utrecht en heeft daardoor een grote impact op het landschap, de natuur en de kwaliteit van de leefomgeving. De landbouw staat voor verschillende duurzaamheidsopgaven. De NMU draagt bij aan het behalen van deze duurzaamheidsopgaven en zet in op een agrarische sector in Utrecht die in harmonie is met zijn omgeving en gebruik maakt van gesloten (regionale) kringlopen, zonder schadelijke uitstoot van meststoffen en bestrijdingsmiddelen.

Basisfinanciering

1. De NMU zorgt vanuit een eigen onafhankelijke visie voor inbreng van het natuur- en milieubelang in transitie naar circulaire en natuurinclusieve landbouw bij beleidsvorming en (versnelling van) beleidsuitvoering. O.a. in het kader van de opstellen provinciale Voedselagenda (2021) (kerntaak 1)

We hebben dit jaar meegewerkt aan en gereageerd op een aantal belangrijke beleidsontwikkelingen van de provincie, waaronder de **regionale veenweidestrategie en het handelingskader voor de stikstofaanpak**. We namen deel aan bestuurlijke tafels (en de ambtelijke voorbereidingsgroepen) en hebben ook schriftelijk inbreng geleverd samen met de Oostbroekpartners. In onze reacties hebben we gepleit voor een integrale aanpak van de problematiek, een belangrijke positie voor natuur hierin, inzet op bodem- en watersysteem, betrekken van de beweging en kennis van onderop en voor een voortvarende uitvoering samen met de provincie. De provincie heeft afgelopen jaar een doorvertaling gemaakt van de Uitvoeringsstrategie Landelijk gebied, naar een Utrechts Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied. De NMU heeft meegedacht over de governance en ook vanuit de Gebiedscommissie Utrecht West advies geleverd over de opzet. De nieuwe governancestructuur gaat in 2023 van start. De NMU nam ook deel aan de gebiedscommissie Utrecht West en de directeur is lid van het DB en levert inbreng in verschillende bestuurlijke begeleidingsgroepen van lopende gebiedsprocessen.

Naast onze provinciale inzet, is de NMU ook lid van een landelijke werkgroep Veenweiden. Deze werkgroep adviseert een regiegroep, waar de NMF vertegenwoordigd is. Deze regiegroep adviseert het Rijk in het veenweidedossier (bodemdaling, klimaat, natuur). Deze aanvullende landelijke activiteiten worden gedekt vanuit LNV.

2. Succesvolle regionale samenwerking tussen verschillende actoren op het gebied van Agroforestry en voedselbossen en versnelling van deze initiatieven op dit gebied; (Kerntaak 3)

Met het Netwerk Agroforestry / Voedselbossen wil de NMU een gunstig klimaat creëren voor agroforestry en voedselbossen in de provincie Utrecht. We organiseren bijeenkomsten om kennis te delen en verbinding tussen initiatiefnemers te realiseren. Daarnaast ondersteunt de NMU waar mogelijk initiatiefnemers bij de uitvoering van hun plannen. In 2022 hebben we onder meer de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Excursie naar voedselbos Haarzuilens, excursie over Verdienmodellen in Agroforestry (Hanne Hoeve), en naar het voedselbos op Ons Dorpje Overeind in Schalkwijk met als thema de samenwerking tussen gemeenten en voedselbossen.
- Een online informatiebijeenkomst over het nieuwe kennisdelingsprogramma van regeneratieve boerderij Schevichove.
- De website is bijgehouden met actuele cursussen, verslagen van bijeenkomsten en een kaart met initiatieven in de provincie. Ook zijn er regelmatig nieuwsbrieven uitgegaan naar het netwerk met o.a. updates over subsidieregelingen, projecten en activiteiten.

3. Jaarlijks wordt één initiatief op het vlak van duurzame landbouw door de NMU ondersteund, zoals bijvoorbeeld het geval was bij Valuta voor Veen. (kerntaak 2)

We ondernemen activiteiten om de afzet van regionaal, duurzaam voedsel te vergroten, waardoor de inkomsten van duurzame boeren toenemen en er meer boeren op een duurzame manier gaan werken. In 2022 hebben we ons gericht op de brede communicatie van meerdere initiatieven, in plaats van het ondersteunen van 1 initiatief. Zo hebben we in 2022 maandelijks boeren belicht via onze social media kanalen. We hebben fietstochten langs

duurzame boeren opgezet en studentengroepen rondgeleid. Uit een eigen onderzoek blijkt dat het aantal bezoekers toeneemt, mede dankzij onze promotie en dat 70% van de nieuwe bezoekers herhaalbezoek brengt.

Projectfinanciering

- **Trajectplan Duurzame landbouw met natuur:** In 2017 nam de NMU initiatief voor een samenwerking op dit raakvlak tussen de Utrechtse natuur- en landbouworganisaties. Met de uitvoering van het trajectplan willen we een verdere beweging richting duurzame landbouw met natuur in de provincie Utrecht bereiken. Het gaat om het ontwikkelen van slimme combinaties tussen landbouw en natuur, waardoor natuurwaarden toenemen en de landbouw een sterker toekomstperspectief krijgt.
- De uitvoering kent 2 subsidies, een POP3 en DAEB subsidie, die loopt tot eind 2023. De eerste fase van de POP3 is in 2021 afgerond. In 2022 heeft het vervolgprogramma een POP3-subsidie ontvangen. Op 1 oktober is na 2 jaar de **trajectmanager** vervangen, die de uitvoering begeleidt, de samenwerking met andere initiatieven initieert en het project verder ontwikkelt en promoot. De uitvoering kent ook een **Stuurgroep Duurzame Landbouw met Natuur**, waarin de verschillende deelnemende partijen (zowel TBO's als landbouworganisaties), zijn vertegenwoordigd. De directeur van de NMU is voorzitter van de stuurgroep.
- Met de POP3 subsidie zijn in 2022 onder meer verschillende verdienmodellen van de landbouw doorgerekend, en is een verbinding gelegd met MKB-ers en landbouwbedrijven. De NMU heeft bijgedragen aan het opstellen van 12 factsheets met verdienmodellen, en input geleverd voor onder meer bedrijfsplannen. Daarnaast zijn er diverse excursies en webinars georganiseerd over alternatieve verdienmodellen.
- Met onderstaande projecten hebben we in 2022 vanuit de DAEB subsidie invulling gegeven aan de wensen van de projectpartners en bijgedragen aan de uitvoering van de gezamenlijke agenda Landbouw van de provincie Utrecht:
 - Door informatie te verspreiden vanuit het project **Platform** wordt het denkproces gevoed. Met een reeks Webinars met de titel 'laat de natuur het werk doen' belichtten we verschillende onderwerpen die laten zien dat meer gebruik maken van de natuur om producten te telen loont. Er is een groep koplopers en early adaptors die al veel kennis hebben.
 - In het project **Duurzame Bedrijfsplannen** gingen we aan de slag met boeren die bereid zijn na te denken over kleine stapjes; eenvoudige maatregelen die hun bedrijf duurzamer maken. We geven daarover advies en schrijven samen met de boer een plan hoe hij deze maatregelen implementeert in zijn bedrijfsvoering. Daarmee is het denken in doen omgezet.
 - Met het project **Monitoring** maken we de effecten van maatregelen op de biodiversiteit inzichtelijk. Het ombuigen van de provinciale neergaande trend naar een opgaande op bedrijf- of gebiedsniveau werkt natuurlijk sterk motiverend. Het wegnemen van de harde grens tussen landbouw en natuur is nergens zo gewenst als in de groene contour. Begin 2022 is het rapport monitoring opgeleverd en besproken.
 - Binnen de **Pilot Groene Contour** helpen we agrariërs om meer natuur op hun erven te realiseren. Eerder hebben we door het opzetten van ontwikkelscenario's, een enquête en ons eindrapport van fase 1 de basis gelegd voor de ontwikkeling van een nieuwe instrumentenkader door de provincie. De eerste instrumenten werden eind 2022 opengesteld. Sindsdien zijn we bezig met het werven en begeleiden van nieuwe en bestaande deelnemers. We voeren keukentafelgespreken, ontwikkelen informatie- en communicatiemateriaal en zoeken proactief naar geïnteresseerde boeren.
 - Verschillende alternatieve **verdienmodellen** zijn geanalyseerd en verwerkt in 12 factsheets. Deze worden gepubliceerd via de LAMI-website en zo beschikbaar gemaakt voor een groter publiek. In 2022 zijn deze voorzien worden van randvoorwaarden en handelingsperspectieven.

2.1.6 DE GROENE, KLIMAATACTIEVE STAD

In het thema **groenblauwe, klimaatactieve stad** zetten we in op het klimaatbestendig maken van de bebouwde leefomgeving van de provincie Utrecht (zowel in steden, als in dorpen). Dit doen we door bij te dragen aan meer groen en water in de stad. Hiermee werken we niet alleen aan een klimaatbestendige leefomgeving, maar ook aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving voor nu én in de toekomst.

Basisfinanciering

1. Bijdragen aan provinciale en gemeentelijke beleidsvorming door inbreng van NMU-visie en agenda.

In 2022 hebben we de volgende activiteiten ondernomen:

- In de RAS regio HDSR hebben we op verschillende momenten afstemming met partners van Netwerk Water en Klimaat gehad. Hieruit is een samenwerking voortgekomen op gebied van Agroforestry, Duurzame Daken en Plan Boom.
- In oktober hebben we, in samenwerking met de Provincie Utrecht en het Nationaal Daken Plan, een inhoudelijke bijeenkomst gehouden voor beleidsmedewerkers van de RAS-regio's HDSR en Vallei en Eem over duurzame daken.
- We hebben twee keer meegedacht in sessie met gemeente Utrecht en externen over bewonersparticipatie en onderlinge afstemming relevante stakeholders.
- We hebben een nieuwe NMU handreiking klimaatadaptatie voor gemeenten ontwikkeld.
- Een stagiaire heeft onderzoek gedaan naar de kansen voor klimaatadaptatie bij woningcorporaties (SSH) en deze hebben we gepresenteerd tijdens een bijeenkomst met aanwezigheid van verschillende woningcorporaties.

2. Ondersteunen van bewonersinitiatieven, versnellen van de 'beweging van onderop'.

- **Klimaatambassadeurs:** De NMU heeft in 2022 3 trainingen georganiseerd, over o.a. de inhoudelijke thema's hemelwater afkoppeling, guerilla gardening en . In totaal hebben circa 140 inwoners (lokale initiatieven, groepen, individuen, ambassadeurs) deelgenomen. We hebben ondersteuning of advies geboden aan circa 10 lokale initiatieven. Daarnaast hebben we meegedacht met ambassadeurs in Nieuwegein en De Bilt met eigen activiteiten. Ook hebben we een presentatie gegeven voor lezing klimaatambassadeurs in De Bilt.
- Het thema **klimaatadaptatie** hebben we geïntroduceerd bij de U Thuis bijeenkomsten die NMU twee keer per jaar organiseert (thema energie) om de actieve bewoners op het thema energie ook te interesseren voor klimaatadaptatie.

Projectfinanciering

- In 2022 heeft de NMU het **Servicepunt Duurzame Daken** voortgezet. Hiermee zijn zowel bedrijven, particulieren en buurten (verder) geholpen met het verduurzamen van hun daken. Trajecten die in 2021 gestart zijn, liepen door in 2022. Specifiek is een actie opgezet voor eigenaren met een klein dak (schuur of garage). Hiervoor maakten we een overzicht van leveranciers en welke producten en aanvullende diensten zij leveren. In 2022 is door toedoen van de NMU bij 75 dakeigenaren zo'n 1500 m2 dak verduurzaamd. Tevens zijn plannen van een VvE met een dak van 1200 m2 concreter geworden om te voorzien van biodivers groen en zonnepanelen. ' Er is vanuit het Servicepunt Duurzame Daken met gemeenten gesproken over hun duurzame daken beleid en de mogelijkheid gemeentelijke servicepunten duurzame daken op te zetten. Gemeente Zeist gaf hiertoe opdracht. Tot slot zijn waardevolle links gelegd met het Nationaal Dakenplan.

2.1.7. WERKVELDOVERSTIJGENDE WERKZAAMHEDEN

Basisfinanciering

1. Bijdragen aan provinciale beleidsvorming. Vanuit een onafhankelijke positie stem geven aan natuur en milieu, en signaleren van kansen voor transitie naar duurzaamheid. Zoveel mogelijk aan de voorkant, dus vroeg in het proces, via ambtelijke inbreng en politieke agendering. Op basis van expertise, voelspriet en ervaring in de praktijk planvorming en besluitvorming voeden.

De NMU brengt haar agenda en standpunten in, en biedt handelingsperspectief om deze zo goed mogelijk mee te kunnen nemen in provinciale en gemeentelijke besluitvormingsprocessen. Dit doet de NMU op basis van jarenlange expertise, voelspriet en ervaring in de praktijk. Hiermee leveren we impact op (politieke) besluitvorming rondom thema-overstijgende onderwerpen;

Op diverse manieren heeft de NMU het afgelopen jaar de besluitvorming en politiek beïnvloed, mede voortkomend uit de hierboven genoemde samenwerkingen. 2 voorbeelden van mijlpalen:

- We hebben een actieve rol gespeeld en input geleverd voor de Regiodeal 'Gezonde mensen in een groene en gezonde leefomgeving'. De regiodeal is, begin 2023, helaas afgewezen door het Rijk.
- Input geleverd voor de verkiezingsprogramma's van de provinciale verkiezingen 2023.
- Input geleverd voor inhoud Convenant Duurzame Woningbouw, hierbij hebben we er o.a. voor gezorgd dat het thema mobiliteit werd toegevoegd aan de thema's en overheden opgeroepen om voor ambitieniveau goud te gaan. Convenant is ondertekend in 2022 door meer dan 100 partijen bestaande uit overheden, ontwikkelaars, bouwpartijen en maatschappelijke organisaties. Ook de NMU heeft het convenant ondertekend.
- Op 1 december hebben we ons lustrum gevierd met een symposium '[Landschap van de Toekomst](#)'. Hierin presenteerden we onze visie op hoe het landschap er over 50 jaar uit zou moeten zien. De zaal was gevuld met ca. 150 aanwezigen met bestuurders, maatschappelijke organisaties en bewoners.

2. Bijdragen aan realisatie van beleidsdoelen (zowel provinciaal als gemeentelijk). In regionale processen bijdragen aan de uitvoering van provinciale programma's en ambities als belangenbehartiger voor natuur, milieu en duurzaamheid.

Behalen gewenste impact door agendering, het bieden van handelingsperspectief en verbinden van organisaties binnen het professionele netwerk van de NMU. Dit doen we door deel uit te maken van, en actief te acteren in het professionele regionale netwerk.

- **Bestuurlijk overleg en advisering:** De NMU is betrokken bij verschillende bestuurlijke processen en overleggen, onder meer met politici en bestuurders van provincie, gemeenten, Waterschappen, ROM Utrecht Region, Utrecht Sustainability Institute etc.
- **Community en netwerken:** Samen met de inwoners en professionals uit de provincie Utrecht werkt de NMU aan een groene en duurzame Provincie. NMU medewerkers treden dikwijls op verzoek op bij bijeenkomsten van lokale groepen, gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Onze focus ligt op het zo goed mogelijk ontwikkelen en onderhouden van ons netwerk. Het netwerk stelt ons in staat om te blijven werken aan onze doelstellingen en voedt ons met nieuwe trends en ontwikkelingen. We hebben ca. 150 lokale groepen in ons netwerk zitten. Bij verschillende ontwikkelingen vertegenwoordigen we ook partijen uit ons netwerk. Vanuit onze Servicepunten (Energie, Circulaire Economie, mobiliteit, groene daken, het Loket RO en Groen aan de Buurt) ondersteunen we lokale energiecorporaties, initiatiefnemers en diverse bewonersgroepen, met het realiseren van hun doelstellingen.
- **Professionele netwerk**
Binnen het **professionele netwerk** werken we vaak op projectbasis samen. In de samenwerking met partijen zorgen we voor versterking van elkaars krachten. Partijen waar we mee o.a. in contact zijn: USI, Vitens, energiebedrijven, kennisinstellingen zoals de HU, TNO, UU, VNO-NCW, MVO Nederland, Cirkelstad, UU,

ROM, LTO en de agrarische collectieven, CommonLand en vele anderen. We werken samen op het gebied van concrete projecten in het veld, en trekken gezamenlijk op in de regionale lobby.

3. Ondersteunen van bewonersinitiatieven, versnellen van de "beweging vanuit de samenleving". Deze kerntaak heeft een duidelijke link met de bovenstaande kerntaken: overheden hebben de samenleving nodig om draagvlak voor beleid te verkrijgen en om doelen te realiseren. En de samenleving is steeds actiever met eigen initiatief, en kan daarbij vaak niet zonder de overheid. De NMU kent de koplopers, ondersteunt bewoners en lokale initiatieven met servicepunten, is intermediair en verbindt initiatieven aan overheden waar ze elkaar nodig hebben voor realisatie.

De NMU levert impact op (politieke) besluitvorming, landelijk en provinciaal, door de verbinding te leggen met bewonersinitiatieven en andere maatschappelijke organisaties. En ontwikkelt succesvolle initiatieven in Utrecht.

De NMU speelt een coördinerende rol in het Oostbroekverband van de provinciale natuurorganisaties, is actief in de landelijke samenwerking van de natuur- en milieufederaties en stemt van daaruit landelijk ook af met andere natuur/ en milieuorganisaties in de Groene 11. Binnen het samenwerkingsverband van de 12 provinciale Natuur en Milieufederaties werken we aan een aantal omvangrijke projecten samen met de andere NMF's, waaronder de projecten 'Plan Boom', 'Good Food Club', Nacht van de Nacht (bij deze projecten leverde de NMU in 2022 de projectleider), Energietuinen en de participatiecoalitie (samen met EnergieSamen, in de RES'en). Thema's waaraan in ieder geval gezamenlijk wordt gewerkt zijn: energie, voedsel en circulaire economie. De NMU leverde ook de portefeuillehouder circulaire economie.

Jaarthema NMU: Toekomstbestendig bouwen

De maatschappij verandert constant en de oplossing van een maatschappelijk vraagstuk levert vaak weer dilemma's op voor andere milieu of ruimtelijke vraagstukken. Dit vraagt van de NMU om hierop te anticiperen, adequaat te reageren en dikwijls ook een voortrekkersrol te spelen. Het antwoord ligt soms besloten in de integrale benadering van een vraagstuk, zodat meerdere belangen bijeengebracht worden. Om dat voor elkaar te krijgen zetten we tweejaarlijks bij de NMU een thema van de toekomst centraal: ons jaarthema. We agenderen dit in ons relevante netwerk voor versnelde impact. We creëren aandacht, bouwen ons netwerk verder op, stimuleren regionale samenwerkingen en verkennen nieuwe aanpakken en kansen. In 2021 en 2022 was het jaarthema: toekomstbestendig bouwen. Om aandacht te vragen voor de kansen die er liggen om middels woningbouw huidige problemen op te lossen en toekomstige problemen te voorkomen, schreven we in 2021 het Handboek 'Bouwen voor de Toekomst'. In 2022 hebben we dit handboek overhandigd aan de stuurgroep van het convenant. We hebben een informatieavond georganiseerd voor raadsleden om hen te inspireren voor het hoogste ambitieniveau in het convenant te gaan. Uiteindelijk hebben 21 Utrechtse gemeenten getekend, waarvan 5 voor het hoogste ambitieniveau. We blijven het Handboek promoten, met nadruk op het onderdeel natuurinclusief bouwen.

Kennistoename, inspiratie en bewustwording bij onze doelgroepen en achterban door inzet van diverse communicatiemethodes.

Onze communicatiestrategie bestaat uit een aantal pijlers: 1. Focus op doorbraakmomenten; 2. Inspelen op de politieke agenda en agenderen; 3. Daar waar mogelijk inzetten op concrete producten; 4. Snelle acties met impact 5. Algemene communicatie NMU. Door de activiteiten en communicatie-uitingen te clusteren wordt het bereik en de impact groter en krijgt de NMU een duidelijker herkenbaar profiel. Het afgelopen jaar heeft de NMU meer de focus gelegd op kortere, krachtigere activiteiten, waarbij waar mogelijk ingespeeld wordt op de regionale en politieke agenda. Het communicatiewerk bestaat deels uit algemene NMU-communicatieactiviteiten en deels uit projectgebonden werkzaamheden. De NMU-website vormt hierin een centrale plek.

In 2022 hebben we de 'NMU academy' opgezet: een centrale plek op onze website waar alle trainingen die we organiseren overzichtelijk bij elkaar staan. Doel is om de doelgroepen van onze trainingen te verbreden en wederzijdse verbinding te stimuleren. Als voorbeeld: om deelnemers aan een energieambassadeur training, te

inspireren om ook een training te doen over klimaatadaptatie. In 2023 gaan we de NMU academy verder ontwikkelen.

Communicatiemiddelen

Onze algemene NMU nieuwsbrief wordt maandelijks verstuurd naar 2400 lezers. Het aantal Twittervolgers steeg naar ruim 4.651. Het aantal Facebookvolgers steeg naar 2.674 en het aantal LinkedIn volgers naar 2.374. Met Instagram erbij hebben we nu ca. 10.000 volgers op onze Social Media kanalen. Het totale bereik van de social media kanalen is 250.000 per jaar. In januari 2023 verscheen ons [jaarbericht](#) met hoogtepunten uit 2022. Afgelopen jaar zijn de NMU-medewerkers ook regelmatig zichtbaar en hoorbaar geweest in de media (via krant, radio en op tv), via kanalen zoals Algemeen Dagblad en RTV Utrecht.

2.2 Activiteiten van het bestuur

In 2022 was de NMU wederom zeer actief en zichtbaar in de regio op alle hierboven besproken thema's. Op een aantal thema's leidde ontwikkelwerk in de afgelopen jaren tot uitvoeringsprogramma's.

Tevens was de NMU actief op landelijk niveau, bijvoorbeeld in de ontwikkeling van de participatiecoalitie waarmee we input leveren aan de regionale energiestrategieën. Maar ook via onze landelijke projecten, zoals op de thema's energie en circulaire economie, en binnen projecten waaronder Plan Boom, de Nacht van de Nacht, de Good Food Club en de energietuinen.

Evaluaties

Roulerend is een projectleider verantwoordelijk voor het bewaken van het overzicht van uit te voeren evaluaties door de NMU. Deze trekker zorgt ook voor de analyse van de evaluaties in totaal, haalt er de geleerde lessen uit en zorgt voor terugkoppeling aan het team. Gezamenlijk met het team wordt besloten of geleerde lessen omgezet worden in structurele afspraken in onze werkwijze.

Organisatorische zaken

Voor de extra projecten waar we aanvullende financiering voor verkrijgen, maar waarvoor binnen de vaste formatie geen uren meer beschikbaar zijn, huren we externe opdrachtnemers in. In 2022 hebben we 14 zzp'ers ingezet op diverse projecten op het gebied van energie, duurzame landbouw, circulaire economie en communicatie. We hebben 4 communicatie stagiaires gehad en 3 stagiaires voor onderzoek op citizen science, circulaire economie en klimaatadaptatie.

De NMU levert diverse projectleiders en medewerkers aan de NMF's, zoals de projectleider Plan Boom en de projectleider circulaire economie. Daarnaast levert de NMU in diverse gezamenlijke NMF projecten een bijdrage.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De NMU heeft duurzaamheid in haar DNA verankerd. Dit betekent dat we niet alleen werken aan een duurzame en mooie provincie Utrecht, maar daar ook als organisatie zelf aan bijdragen ("walk the talk"). Een paar voorbeelden:

- We stimuleren werknemers om op de fiets naar het werk te gaan door middel van een fietsregeling. 100% van de medewerkers komt op de fiets of met het openbaar vervoer.
- Daarnaast zorgen we ervoor dat benodigde catering biologisch is en vegetarisch is, en streven we naar veganistisch. Daarbij stimuleren we catering welke zoveel mogelijk afkomstig is uit de streek.
- In 2017 zijn we verhuisd naar een duurzamer pand. Zowel de energievoorziening, als de isolatie is duurzamer. We scheiden ons eigen kantoorafval. Met de andere huurders wordt gekeken, welke maatregelen verder nog mogelijk zijn.
- Tevens doen we ook op persoonlijke titel mee aan projecten, zoals aan de "snuffelfiets."

Vrijwilligersbeleid NMU

Bij de NMU zijn regelmatig vrijwilligers aan het werk. Ze melden zich zelfstandig bij de NMU. Soms zijn het mensen die naast hun werk graag bijdragen aan een duurzame samenleving. Vaak gaat het om personen die op zoek zijn naar een volwaardige baan, waarbij dat niet direct lukt via sollicitaties, bijvoorbeeld omdat ze een tijdje uit de roulatie zijn geweest. Op deze manier doen ze bij de NMU relevante werkervaring op en bouwen ze aan hun professionele netwerk. Hierdoor is het vervolgens mogelijk om toch aan volwaardig werk te komen, vaak met een aanbeveling vanuit de NMU. In 2022 is er een vrijwilliger bij ons aan de slag geweest voor 3 maanden op het onderwerp servicepunt energie lokaal.

Gedragcodes: 8 principes van Good Governance Code Cultuur

De NMU voldoet aan de 8 principes van Good Governance Code Cultuur. De hoofdthema's daarin zijn: waarde scheppen voor en in de samenleving, integer en rolbewust handelen, zorgvuldig besturen en goed toezicht uitvoeren. De NMU is tevens door het CBF erkend als goed doel en voldoet daarmee aan de Code Goed Bestuur.

De manier waarop de NMU is georganiseerd is vastgelegd in onze statuten. Hierin is onder meer het bestuursmodel vastgelegd. Samengevat:

- De directie vormt het bestuur. In 2022 bestond het bestuur uit Josja Veraart -voorzitter, tevens directeur- en Sonja Sars -adjunct-directeur.
- Op het bestuur wordt toezicht gehouden door een onafhankelijke Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht bestaat (op dit moment) uit 9 mensen en komt 5 keer per jaar bijeen. De Raad van Toezicht is onder meer belast met het toezicht op de algemene gang van zaken binnen de stichting, met het toezicht op het door de directie gevoerde beleid en beheer en met het toezicht op het functioneren van de directie.
- De NMU kent ook een Raad van Advies. Deze Raad bestaat uit maximaal 21 leden, waarvan 14 afkomstig zijn uit het lokale netwerk. De overige 7 leden zijn werkzaam bij Utrechtse organisaties. De Raad functioneert als klankbord voor de directie en RvT van de NMU. Driemaal per jaar komt de Raad bijeen. De leden bespreken actuele natuur- en milieuthema's, leveren ideeën en geven advies over de werkzaamheden van de NMU.
- De NMU streeft naar een zo groot mogelijke efficiëntie van inzet van middelen en impact voor de samenleving.
- De taken en verantwoordelijkheden zijn statutair vastgelegd en sluiten aan bij de "8 Principes Good Governance".
- De NMU heeft een eigen integriteitsbeleid en risicobeleid. De medewerkers zijn op de hoogte van het integriteitsbeleid. Het risicobeleid wordt jaarlijks met de medewerkers geactualiseerd en vastgesteld.

Bestuur, Raad van Toezicht en Raad van Advies

Directie en raad van toezicht

De directie vormt het bestuur van de Stichting en heeft de eindverantwoordelijkheid voor de (dagelijkse) leiding en de uitvoering van programma's en activiteiten van de NMU. De directie is verantwoordelijk voor de financiële positie van de stichting en haar resultaten en bestaat uit een directeur en een adjunct-directeur met een onderlinge taakverdeling t.a.v. de dagelijkse leiding, onder eindverantwoordelijkheid van de directeur. De directie wordt benoemd door de Raad van Toezicht voor onbepaalde tijd.

Op 11 maart 2022 heeft het reguliere bestuurlijke overleg met de provincie plaatsgevonden. Hierbij werd de voortgang van de uitvoering van het vierjarenprogramma besproken en een aantal inhoudelijke onderwerpen.

De Raad van Toezicht is belast met het toezicht op:

- de algemene gang van zaken binnen de stichting;
- het door de Directie gevoerde beleid en beheer;
- het toezicht op het functioneren van de Directie.

De Raad van Toezicht bestaat uit ten minste vijf en ten hoogste elf personen. De leden worden door de RvT zelf benoemd, op basis van profielen, voor een periode van (maximaal) vier jaren en zijn na hun aftreden voor maximaal één volgende periode van (maximaal) vier jaren herbenoembaar. De leden van Raad van Toezicht en Raad van Advies ontvangen geen bezoldiging.

Bezoldiging directie

De Raad van Toezicht stelt het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vast. Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning wordt aangesloten bij het karakter van de stichting. Deze is ook in overeenstemming met evt. wettelijke voorschriften of subsidievoorwaarden. De bezoldiging van de directie is in 2021 door de RvT gecontroleerd en vastgesteld. Voor de specificatie van de beloning topfunctionarissen zie jaarrekening.

2.3 Activiteiten van de Raad van Toezicht en Raad van Advies

Raad van Toezicht

De RvT bestond in 2022 uit negen leden. De leden van de RvT kwamen in 2022 vier maal bij elkaar in een reguliere vergadering. Daarnaast nam de RvT – net als eerdere jaren - deel aan de jaarlijkse excursie van de Raad van Advies (RvA) en nam een (wisselend) RvT-lid deel aan de RvA-vergaderingen. De vier reguliere vergaderingen konden in 2022 weer fysiek plaatsvinden. De directie bereidt de vergaderingen voor in nauw overleg met de voorzitter van de RvT. De directie is altijd aanwezig bij de RvT vergaderingen. De RvT wordt elke bijeenkomst geïnformeerd over de voortgang van de werkzaamheden van de NMU. De voortgangsberichten van de directie maken hier onderdeel van uit, maar ook presentaties door NMU-medewerkers over een inhoudelijk onderwerp. Vier keer per jaar krijgt de RvT een financiële tussenrapportage.

Diverse formele zaken zijn aan de RvT ter goedkeuring voorgelegd, waaronder de jaarrekening en het jaarverslag 2021, in aanwezigheid van de accountant (goedgekeurd op 7 juni 2022). De begroting en het werkplan 2023 zijn in december 2022 goedgekeurd. In 2021 is het traject ingezet om de statuten te vernieuwen (n.a.v. de nieuwe wet WBTR) waarin de RvT actief heeft meegedacht en gesprekken met de notaris heeft gevoerd. De formele goedkeuring van de vernieuwde statuten heeft begin 2022 plaatsgevonden. Tot slot heeft de RvT in 2022 een 'inspiratiedag' met elkaar gehad om onderling nader kennis te maken en te spreken over de invulling van de drie kerntaken van de RvT:

- Toezichthouden
- Werkgeverschap
- Advisering

De RvT-leden hebben de dag als heel nuttig en inspirerend ervaren. Resultaat van de inspiratiedag is een actualisatie van het Toezichtplan en de Zelfevaluatie van de RvT. In het Toezichtplan wordt – in aanvulling op de statuten - ingegaan op de gedeelde waarden, uitgangspunten en kerntaken van de RvT. Hierin heeft de RvT tevens zijn prioritaire thema's voor 2023 vastgelegd: relatiebeheer en personeelsbeleid en hybride werken. Naast de toezichthoudende taken heeft de RvT een adviserende rol richting de directie. Zo heeft de RvT o.a. geadviseerd over de volgende projecten en ontwikkelingen: het project Heuvelrugtuinen, het servicepunt Circulaire economie, personeelsbeleid en heeft de RvT een eerste reflectie gegeven op het nieuwe beleidsplan van de NMU. Het beleidsplan is begin 2023 door de RvT goedgekeurd. De Raad van Toezicht voelde zich ook in 2022 goed gevoed door de directie.

Raad van Advies

De voorzitter van de RvT of leden van de RvT zijn aanwezig geweest bij alle vergaderingen van de Raad van Advies van de NMU. In de RvA zitten voor een belangrijk deel vertegenwoordigers van het netwerk van lokale natuur- en milieuorganisaties. Verder komt een aantal leden vanuit maatschappelijke organisaties. Anderen zijn afkomstig vanuit het bedrijfsleven en actief op het werkveld van de NMU. In 2022 zijn een aantal leden aan het einde van hun zittingstermijn gekomen, en zijn een aantal nieuwe leden geworven. De Raad van Advies bestaat nu uit 20 leden. De Raad van Advies vergaderde in 2022 tweemaal (fysiek) en adviseerde de directie en RvT op de volgende thema's: citizen science, het nieuwe beleidsplan en energiearmoede. In september heeft de excursie van de RvA en RvT fysiek plaats kunnen vinden en deze had als thema 'Integrale wijkaanpak' en is gehouden in de wijk Kerckebosch, in Zeist. Daarop heeft de RvA ook meegedacht over duurzame wijken.

2.4 Vooruitblik 2023 en verder

Context

Hoewel Corona inmiddels al weer ver achter ons lijkt te liggen, is de wereld niet in een rustiger vaarwater gekomen. De wereldwijde politieke spanningen lijken alleen maar toe te nemen, o.a. door de oorlog in Oekraïne. Maar ook de wereldwijde vluchtelingenstromen leggen een grote druk op samenlevingen. Ook in Nederland: de noodopvang in Nederland is afgelopen jaar helemaal vastgelopen. Er is een grote roep om meer woningen te bouwen, tegelijkertijd zit de woningbouw op slot in Nederland door het stikstofprobleem.

Werkwijze NMU

Er zijn kortom grote maatschappelijke uitdagingen waar we de komende jaren voor staan. We zien en ervaren dat deze uitdagingen te groot zijn om in isolatie aangepakt te worden. Daarom hebben we in ons nieuwe beleidsplan de keuze gemaakt voor een meer integrale aanpak van de grote opgaves waar we voor staan: een klimaatneutrale samenleving, robuuste ecosystemen en een gezonde leefomgeving. Deze drie pijlers vormen het kompas van ons nieuwe beleidsplan. De komende jaren gaan we onze aanpak hierop verder ontwikkelen. Daarnaast blijven we werken aan de relatie met onze achterban met als doel deze te versterken en te verbreden zodat wij hen op een goede manier kunnen blijven vertegenwoordigen.

In het landelijk samenwerkingsverband van de Natuur en Milieufederaties werken we sinds 2015 aan het “impactdenken”. Dat houdt in dat impact een integraal onderdeel is van onze jaarcyclus en projecten. We communiceren gericht over de impact die we bereiken met onze activiteiten. Dit denken wordt steeds relevanter: voor de NMU is het belangrijk om focus te houden in haar activiteiten. De opgaves zijn immens, maar ons team is beperkt. Het impactgericht werken helpt ons bij het maken van keuzes.

Financieel

Na een positieve evaluatie van ons vierjarenprogramma heeft de provincie begin 2021 het nieuwe vierjarenprogramma vastgesteld. De Rijksoverheid reserveert, gelukkig, steeds meer middelen voor o.a. de klimaataanpak. Deze middelen komen deels bij decentrale overheden te liggen. We merken een toenemende vraag van lokale overheden om te ondersteunen bij het zetten van stappen op de verschillende duurzame thema's. Onze rol ligt vaak in het verbinden van de opgaves waar gemeenten voor staan, aan de lokale actieve burgerbeweging. Ook het bedrijfsleven zoekt naar inspiratie en mogelijkheden om stappen te zetten richting een duurzame bedrijfsvoering. Als NMU ondersteunen we graag bedrijven die daadwerkelijk duurzame keuzes maken.

2.5 Bijdrage Postcode Loterij maakt in iedere provincie een verschil

Netwerkdirecteur Annie van de Pas verraste het team van de Postcode Loterij eind 2022 op hun kantoor om even stil te staan bij het jubileum.

De Natuur en Milieufederaties mogen al 25 jaar lang rekenen op de steun van de Nationale Postcode Loterij. De vaste jaarlijkse bijdrage van 2,25 miljoen euro maakt het mogelijk dat wij ons samen met 1.200 lokale initiatieven kunnen blijven inzetten voor mooie en duurzame provincies. De impact die we hiermee realiseren, was niet mogelijk geweest zonder deze hulp. Wij zijn de Postcode Loterij en alle deelnemers dan ook enorm dankbaar voor hun bijdrage.

Annie van de Pas, netwerkdirecteur van de Natuur en Milieufederaties: “De bijdrage van de Loterij is al 25 jaar een fundament voor de realisatie van vele mooie lokale projecten die wij in de 12 provincies kunnen realiseren en zorgt ook voor een belangrijke impuls voor landelijke projecten zoals Energietuinen en Plan Boom. Het is fantastisch dat we op deze manier in heel Nederland extra stappen kunnen zetten.”

Extra schenkingen

Naast de jaarlijkse bijdrage hebben de Natuur en Milieufederaties samen met Vogelbescherming Nederland, LandschappenNL, IVN Natuureducatie en SoortenNL in 2022 een extra schenking van 1,7 miljoen euro ontvangen om [groene vrijwilligers](#) te ondersteunen. Hiermee kunnen we ze nog beter helpen bij het vergroenen van hun eigen buurt. In februari 2023 kregen we nog meer goed nieuws: De Postcode Loterij gaat ons project [Boer&Buur met Natuur](#) ondersteunen met een bijdrage van 2 miljoen euro. Met dit initiatief stimuleren we groene boeren en actieve burens bij het versnellen van hun plannen en het wegnemen van belemmeringen.

- Bekijk [de video](#) waarin we laten zien hoe we met de hulp van de Postcode Loterij Nederland groener maken.
- Lees hier [de interviews](#) over wat de steun van de Postcode Loterij voor de NMF's betekent.

2.6 Begroting 2023

		Begroot 2023 €	Realisatie 2022 €	Begroot 2022 €
BATEN				
Baten van particulieren		4.000	4.697	2.000
Baten van bedrijven		-	-	-
Baten loterijorganisaties		-	-	-
Baten van subsidies van overheden				
<i>Provinciale basissubsidie 2017-2020</i>		357.675	392.863	363.902
<i>AVP- en Energiesubsidie PU</i>		22.625	125.785	82.500
<i>Projectsubsidies overheden</i>		294.724	528.366	134.070
<i>Projectsubsidies te acquireren</i>		288.730	-	-
Totaal baten van subsidie van overheden		963.754	1.047.014	580.472
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven		474.092	445.529	325.974
Baten van andere organisaties zonder winststreven		20.000	21.252	20.000
Som van de geworven baten		1.461.846	1.518.492	928.446
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten		402.550	561.438	744.749
Nog te acquireren		163.475	-	-
Overige baten		-	-	-
Som der baten		2.027.871	2.079.930	1.673.195
LASTEN				
<u>Besteed aan doelstellingen</u>				
Klimaat: klimaat neutrale provincie in 2040	33%	658.945		
Schone energie			491.564	564.034
Circulaire economie			219.808	94.006
Gezonde Mobiliteit			35.714	75.190
Natuur: robuuste ecosystemen in de Provincie Utrecht in 2040	20%	414.221		
Natuur en Landschap			295.821	182.762
Landbouw			348.598	69.941
Gezonde leefomgeving: Een gezonde leefomgeving voor iedereen in de provincie Utrecht in 2040	23%	463.721		
Groen Klimaat actieve stad			195.354	142.136
Werkveld overstijgend			366.689	212.076
Totaal besteed aan doelstellingen		1.536.887	1.953.548	1.340.144
Werving baten	24%	489.414	73.401	332.051
Beheer en administratie		-	-	-
Som der lasten		2.026.301	2.026.949	1.672.195
Saldo voor financiële baten en lasten		1.570	52.981	1.000
Saldo financiële baten en lasten		(1.570)	(3.112)	(1.000)
Saldo van baten en lasten		-	49.869	-
Resultaatbestemming				
Egalisatiereserve			35.860	
Continuïteitsreserve			14.009	
Totaal			49.869	

3. De financiële positie van de Stichting

3.1 Staat van Baten en Lasten

Het jaar 2022 wordt afgesloten met een positief resultaat van € 49.869. Begroot was nihil resultaat. De vierjarige programmasubsidie van de Provincie Utrecht wordt jaarlijks afgerekend. Uren die vorig jaar en dit jaar niet zijn gemaakt, worden verwerkt in de egalisatiereserve. Het overige resultaat is toegevoegd aan de continuïteitsreserve.

Aan de doelstelling werd in totaal € 2.026.949 uitgegeven. Dat is 97,5% van het totaal van de baten. Van de baten is 20% afkomstig van de programmasubsidie van de Provincie Utrecht. Aan activiteiten van de samenwerkende Natuur en Milieufederaties is 21% besteed en aan projecten van de Provincie en andere overheden 58%. De overige 1% van de baten komt met name van de vaste bijdrage van de regionale natuurorganisaties.

3.2 Balans en beleid t.a.v. reserves

Toelichting op de balans en de reserves

De NMU streeft naar een continuïteitsreserve van minimaal een half jaar vaste lasten (€ 615.148), het gemiddelde over de laatste drie jaar). Dit vermogen dient als buffer voor het opvangen van tegenvallers, fluctuatie in projectinkomsten en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen.

De continuïteitsreserve na resultaatbestemming bedraagt in 2022 € 625.242. Daarmee is de continuïteitsreserve op niveau .

In het Financieel beleid van de NMU wordt gesteld dat een reserve hoger dan de gestelde norm zal worden benut door eerder in het jaar externe medewerkers in te zetten om de doelstellingen van de NMU te behalen.

De Provincie Utrecht stelt als voorwaarde dat de reservevorming van subsidiënten niet meer dan 10% van de basissubsidie mag bedragen. Conform de beleidsregels van de Provincie Utrecht worden de door de provincie gefinancierde basistaken jaarlijks afgerekend en worden eventueel nog te maken kosten / teveel gemaakt kosten toegevoegd/onttrokken aan de tot dit moment opgebouwde egalisatiereserve.

De reservevorming in het Eigen Vermogen voldoet aan de VFI-richtlijn, namelijk:

- De egalisatie is bedoeld voor overschot/tekort van basistaken van de Provincie Utrecht op te vangen.
- de continuïteitsreserve is bedoeld om risico's op korte termijn op te vangen.
- er wordt geen ander reserve gevormd, zonder dat deze bestemd is.

De liquiditeiten van de stichting zijn ondergebracht op meerdere spaarrekeningen, waar geen vermogensrisico's aan verbonden zijn. De NMU belegt niet.

4. Verantwoordingsverklaring 2022 Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht

De leden van de directie en de Raad van Toezicht van de Natuur en Milieufederatie Utrecht (NMU) onderschrijven de volgende principes:

1. Binnen de NMU wordt de functie 'toezichthouden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, en het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk gescheiden van het 'besturen' en van de dagelijkse leiding over de organisatie.
2. De NMU dient continu te werken aan een optimale besteding van middelen, zodat effectief en doelmatig gewerkt wordt aan het realiseren van de doelstelling.
3. De NMU streeft naar optimale relaties met belanghebbenden, met gerichte aandacht voor de informatieverschaffing en de inname en verwerking van wensen, vragen en klachten.

In deze verantwoordingsverklaring wordt beschreven op welke manier de NMU in 2022 invulling gaf aan deze principes.

Ad 1. Functiescheiding tussen toezicht en uitvoering

Bij de NMU is de uitvoering van het beleid gescheiden van het toezichthouden. Deze scheiding is geregeld in de statuten van 28 februari 2006 waarin is vastgelegd dat de NMU twee bestuurlijke organen kent waarbij de Directie verantwoordelijk is voor de uitvoering van het beleid en de Raad van Toezicht (RvT) voor het toezicht.

De RvT bestaat uit 5 tot 11 personen uit verschillende deelgebieden van natuur en milieu met uiteenlopende vaardigheden en competenties. Ten minste één keer per jaar wordt het eigen functioneren besproken. De RvT komt minimaal 5 keer per jaar bijeen over alle relevante financiële- en beleidszaken. Zij besluit over alle meerjarenbeleidsplannen en (jaar)werkplannen. Conform de statuten van de NMU is het lidmaatschap van de RvT onverenigbaar met de functie van lid van de directie of werknemer van de stichting. De RvT voorziet zelf in zijn vacatures. Conform de statuten van de NMU worden de leden van de directie benoemd door de RvT. De taken en bevoegdheden van de directie, en de onderlinge taakverdeling binnen de directie zijn vastgelegd in het directiestatuut van 16 juni 2010. De directie legt verantwoording af aan de RvT.

Ad 2. Optimale besteding van de financiële middelen

De NMU is in staat om vooraf aan te geven met welke inzet van mensen en middelen welk resultaat kan worden bereikt en om daarover na uitvoering van activiteiten gestructureerd verantwoording af te leggen. Alle beleidsmatige en projectmatige activiteiten zijn gericht op het realiseren van de doelstellingen van de NMU. Dit communiceren we middels het zichtbaar maken van de impact. De directie houdt toezicht op de ureninzet via de urenregistratie en stuurt medewerkers aan op de gestelde doelen. Bestedingen, zowel financieel als in tijd, behoeven altijd fiattering door de directie.

De Raad van Toezicht wordt ten minste 2x per jaar tussentijds op de hoogte gesteld van de financiële voortgang (viermaands overzichten). De begroting en jaarrekening worden jaarlijks goedgekeurd door de RvT. In 2022 werd het jaarverslag 2021 (inclusief jaarrekening met bijbehorende accountantsverklaring en in aanwezigheid van de accountant) in de vergadering van 7-6-2022 goedgekeurd. Op 6-12-2022 werd het werkplan en de begroting van 2023 goedgekeurd. Daarnaast worden de leden van de RvT voorafgaand aan de vergaderingen d.m.v. voortgangsberichten op de hoogte gebracht van de stand van zaken m.b.t. de uitvoering van het beleid, van knelpunten en bijstellingen. Deze voortgangsberichten worden op de RvT-vergaderingen besproken.

Ad 3. Streven naar optimale relaties met belanghebbenden

De NMU investeert goed in haar netwerk en streeft daarin naar optimale relaties met belanghebbenden. Reguliere overleggen met de diverse gremia dragen hieraan bij. Minimaal twee keer per jaar vindt een bestuurlijk overleg plaats met de subsidie-verantwoordelijk gedeputeerde van de provincie. Reguliere bestuurlijke gesprekken vinden onder andere plaats in het Oostbroekverband, de Natuur en Milieufederaties en de Groene11 van landelijke milieuorganisaties. Naast deze reguliere verbanden vinden diverse overleggen plaats met directieleden en bestuurders van onder meer LTO, kennisinstellingen zoals USI, RWS, gemeenten en ondernemers.

Vele lokale natuur- en milieugroepen en groene bewoners in de provincie Utrecht erkennen de NMU als vaandeldrager. Een aantal leden van deze groepen is vertegenwoordigd in de Raad van Advies, alsmede andere stakeholders van bedrijven of kennisinstellingen. Ook buiten deze formele structuur spant de NMU zich in om goede banden te onderhouden met de lokale achterban, bijvoorbeeld via het Adviespunt Ruimte waar mensen terecht kunnen, door bijeenkomsten voor hen te organiseren of hen meer intensief te ondersteunen bij activiteiten naar aanleiding van ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor de samenwerkende natuur- en milieuorganisaties in de provincie Utrecht vervult de NMU een coördinerende rol. Hiervoor ontvangt de NMU van de terreinbeherende organisaties een jaarlijkse bijdrage. De werkzaamheden worden besproken op het directeurenoverleg en in bilateraal overleg met de afzonderlijke organisaties.

De NMU heeft vanaf juni 2005 een klachtenprocedure. De klachtenprocedure is in 2021 deze klachtenprocedure uitgebreid met een meldpunt integriteitsschendingen. Er is in 2022 1 melding binnengekomen. Deze is telefonisch afgehandeld.

Communicatie vindt op een regelmatige basis en structurele manier plaats. Hierbij worden alle beschikbare communicatiemiddelen, cross-mediaal ingezet. (website, facebook, twitter, nieuwsbrieven). In 2019 heeft de NMU onderzocht hoe zij haar achterban beter kan betrekken en vertegenwoordigen. We maken onderscheid in het professionele netwerk, in collectieve bewonersgroepen en –initiatieven en individuele groene Utrechters die het werk van de NMU een warm hart toe dragen. Deze groepen worden zoveel mogelijk op een juiste manier bediend. Geïnteresseerden kunnen zichzelf voor de diverse media aanmelden, zoals voor de maandelijkse nieuwsbrief of voor facebook. Vervolgens wordt structureel gekeken hoe individuen en groepen die zich aan de NMU verbinden, dikwijls via een specifiek thema, ook breder en actiever betrokken kunnen worden.

Utrecht, mei 2023

BIJLAGE 1

Samenstelling Raad van Toezicht

Aan- en aftredingsdata leden Raad van Toezicht:

Naam	Benoemd	Herkiesbaar	Verplicht aftredend	
Jeannette Levels-Vermeer	25 sep 2018	2022	2026	
Marianne Kallen-Morren	15 apr 2014	2018	2022	Herkozen: 23-04-2019
Olav-Jan van Gerwen	9 feb 2015	2019	2023	Voorzitter Herkozen: 23-04-2019
Conny Groot	20 sep 2016	2020	2024	Herkozen 08-12-2020
Gijs Kuneman	16-02-2021	2025/2		
Sylvia Bannier-Strik	16-02-2021	2025/2		
Hendrik Stegenga	05-10-2021	2025/9		
Bas van de Griendt	05-10-2021	2025/9		
Marielies Schelhaas	05-10-2021	2025/9		

BIJLAGE 2

Nevenfuncties Bestuur van Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht in 2022

Aan de leden van de directie, Raad van Toezicht en Raad van Advies zijn geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt. De leden van directie en Raad van Toezicht hebben allen een verklaring ondertekend dat zij geen andere onverenigbare nevenfuncties vervullen of een onderlinge (familie)relatie hebben. Door hen opgegeven relevante (neven-) functies:

Bestuur

Josja Veraart

Sonja Sars

RvT

Marianne Kallen-Morren

Olav-Jan van Gerwen

Conny Groot

Jeannette Levels-Vermeer

Gijs Kuneman

Sylvia Banner-Strik

Hendrik Stegenga

Bas van de Griendt

Marielies Schelhaas

Nevenfuncties

Algemeen bestuurslid van het bestuur van de Natuur en Milieufederaties
Bestuurslid Stichting Gebiedsontwikkeling Utrecht-West
Lid DB Gebiedscommissie Utrecht West
Bestuurlijke begeleidingsgroep Oudewater

Lid bestuur CO2-bank Utrecht (opgeheven februari 2022)
Lid bestuur PCO2N (Platform CO2 Neutraal)
Lid curriculumcommissie opleiding Future Planet Studies UVA
Geen

Nevenfuncties

Voorzitter Raad van Toezicht Dedicon
Voorzitter Raad van Toezicht MooiSticht
Voorzitter Raad van Commissarissen Flint
Voorzitter Raad van Toezicht St. The New Entrepreneur
Lid bestuur Fulcotheater
Planbureau voor de Leefomgeving (PBL), plv. hoofd Sector Integrale
Beleidsanalyse Leefomgeving (IBL)
Lid Algemeen Bestuur IVN afdeling Amersfoort e.o.
Senior projectleider marketing Natuur & Milieu
Communicatiemanager bij de Rijke Noordzee
Communicatie, tennisvereniging Luck Raeck
Partner / senior adviseur LBP|SIGHT
Lid commissie Milieu en Ruimte, gemeente Soest
Directeur-bestuurder bij Bosgroep Midden Nederland
Lid bestuur Stichting Veluwefonds
Senior inspecteur O&O slachtplaatsen directie Keuren, Nederlandse
Voedsel en Waren Autoriteit
Voorzitter investeringscommissie Nederlands MKB
Head Sustainability Services & ESG bij JLL
Lid van de Raad van Commissarissen van de corporatie Woningbelang in
Valkenswaard, sinds 2020
Lid van de Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL) van de provincie
Utrecht, sinds 2015
Ambassadeur van het maatschappelijk initiatief Bewust Bodemgebruik,
sinds 2008.
Voorzitter Raad van Advies Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland

DEEL II Jaarrekening 2022

BALANS PER 31 DECEMBER 2022
(na resultaatbestemming)

Activa	31-12-2022 €	31-12-2021 €
<u>Materiele vaste activa</u>	16.646	20.943
<u>Vorderingen en overlopende activa</u>		
Debiteuren	198.419	278.654
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>786.042</u>	<u>315.893</u>
	984.461	594.547
<u>Liquide middelen</u>	<u>1.136.406</u>	<u>676.616</u>
	<u>2.137.513</u>	<u>1.292.106</u>
Passiva	31-12-2022 €	31-12-2021 €
<u>Reserves en Fondsen</u>		
Stichtingskapitaal	2.269	2.269
Egalisatiereserve	41.174	5.314
Continuïteitsreserve	<u>625.242</u>	<u>611.233</u>
	668.685	618.817
<u>Kortlopende schulden:</u>		
Crediteuren	140.914	174.287
Belastingen en premies soc. verzekeringen	75.813	77.615
Overige schulden en overlopende passiva	<u>1.252.101</u>	<u>421.387</u>
	1.468.828	673.289
	<u>2.137.513</u>	<u>1.292.106</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2022

			Realisatie 2022 €			Begroot 2022 €		Realisatie 2021 €
BATEN								
Baten van particulieren			4.697			2.000		4.241
Baten van bedrijven			-			-		-
Baten loterijorganisaties			-			-		-
Baten van subsidies van overheden			-			-		-
<i>Provinciale basissubsidie 2017-2020</i>			-			-		51.142
<i>Provinciale basissubsidie 2021-2024</i>			392.863			363.902		308.332
<i>AVP- en Energiesubsidie PU</i>			125.785			82.500		91.177
<i>Projectsubsidies overheden</i>			528.366			134.070		858.040
Totaal baten van subsidie van overheden			1.047.014			580.472		1.314.699
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven			445.529			325.974		222.580
Baten van andere organisaties zonder winststreven			21.252			20.000		30.217
Som van de geworven baten			1.518.492			928.446		1.571.737
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten			561.438			744.749		511.408
Overige baten			-			-		-
Som van de baten			2.079.930			1.673.195		2.083.145
LASTEN								
<u>Besteed aan doelstellingen</u>								
doelstelling Schone energie								
directe projectkosten			116.565			94.709		89.374
kosten eigen organisatie	25,9%		374.999	42,1%		469.325	35,4%	462.784
doelstelling Circulaire economie								
directe projectkosten			59.094			15.785		46.958
kosten eigen organisatie	11,1%		160.714	7,0%		78.221	15,2%	198.336
doelstelling Natuur en Landschap								
directe projectkosten			63.678			6.765		208.970
kosten eigen organisatie	16,0%		232.143	15,8%		175.997	20,3%	264.448
doelstelling Gezonde Mobiliteit								
directe projectkosten			-			36.080		30.435
kosten eigen organisatie	2,5%		35.714	3,5%		39.110	5,1%	66.112
doelstelling Duurzaam Landbouw								
directe projectkosten			134.313			11.275		210.670
kosten eigen organisatie	14,8%		214.285	5,3%		58.666	8,9%	115.696
doelstelling Groen Klimaat actieve stad								
directe projectkosten			52.497			24.805		12.484
kosten eigen organisatie	9,9%		142.857	10,5%		117.331	15,2%	198.337
doelstelling Werkveld overstijgend								
directe projectkosten			80.975			36.080		-
kosten eigen organisatie	19,8%		285.714	15,8%		175.997	0,0%	-
Totaal besteed aan doelstellingen			1.953.548			1.340.144		1.904.604
Wervingskosten								
kosten eigen fondsenwerving	0%		-			-	0%	-
kosten verkrijging projectsubsidies	100%		73.401	100%		332.051	100%	122.571
Totaal wervingskosten	3,6%		73.401	19,9%		332.051	6,0%	122.571
Beheer en administratie *)			-			-		-
Som van de lasten			2.026.949			1.672.195		2.027.175
Saldo voor financiële baten en lasten			52.981			1.000		55.970
Saldo financiële baten en lasten			(3.112)			(1.000)		(4.718)
Saldo van baten en lasten			49.869			-		51.252
Resultaatbestemming:								
Egalisatiereserve			35.860					-
Continuïteitsreserve			14.009					51.252
Totaal			49.869					51.252

*) De natuur- en milieufederaties hanteren voor het inzichtelijk maken van deze kosten een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging. Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de bijlage "Toelichting lastenverdeling", maar worden in de "staat van baten en lasten" volledig toegerekend aan de doelstellingen.

KASSTROOMOVERZICHT

	2022 €	2021 €
Kasstroom uit operationele activiteiten:		
Resultaat	49.869	51.252
Aanpassingen voor:		
- Afschrijvingen	9.205	9.142
Veranderingen in het werkkapitaal:		
- Mutatie vorderingen	(389.914)	(192.807)
- Mutatie kortlopende schulden	<u>795.540</u>	<u>(53.274)</u>
	464.700	(185.687)
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings materieel vaste activa	(4.908)	(8.533)
Desinvesteringen materieel vaste activa	-	-
Mutaties langlopende schulden	<u>-</u>	<u>-</u>
	(4.908)	(8.533)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>-</u>	<u>-</u>
Mutatie geldmiddelen	<u>459.790</u>	<u>(194.219)</u>
Samenstelling geldmiddelen		
Geldmiddelen per 1 januari	676.616	870.835
Mutaties liquide middelen	<u>459.790</u>	<u>(194.219)</u>
Geldmiddelen per 31 december	<u>1.136.406</u>	<u>676.616</u>

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Utrecht, onder nummer 41177152

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn Fondsenwervende instellingen (RJ 650)

Informatieverschaffing over fouterstel

Fouterstel van de baten met betrekking tot het toevoegen van de het niet bestede bedrag van de provinciale basissubsidie aan de egalisatiereserve.

De fout is gecorrigeerd door het niet bestede bedrag van 2021 op te nemen als bate. De posten die voor het fouterstel zijn aangepast zijn: egalisatiereserve, kortlopende schulden en baten.

Grondslagen van waardering

Materiële en immateriële vaste activa

De materiële en immateriële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs of vervaardigingskosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs of vervaardigingskosten, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

Afschrijvingspercentages:

Apparatuur	25%
Software	20% - 33%

Overige activa en passiva

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde inclusief de transactiekosten. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de bedragen waartegen de schuld moet worden afgelost.

De overige activa en passiva worden opgenomen voor de nominale waarde.

Grondslagen van resultaatbepaling

Baten van particulieren

Onder de categorieën donaties/giften van particulieren worden gelden verantwoord die door de gever vrijwillig zijn afgestaan en geen (evenredige) tegenprestatie vormen voor geleverde goederen en of diensten. Deze gelden worden doorgaans verantwoord op basis van ontvangst (kasstelsel).

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De vaste bijdrage die de NMU ontvangt van de NMF heeft betrekking op het jaar van ontvangst en wordt aan dat jaar toegerekend.

Baten van bedrijven

Onder de categorieën donaties/giften van bedrijven worden gelden verantwoord die door de gever vrijwillig zijn afgestaan en geen (evenredige) tegenprestatie vormen voor geleverde goederen en of diensten. Deze gelden worden doorgaans verantwoord op basis van ontvangst (kasstelsel).

Baten van loterij-organisaties

De bijdragen uit nationale loterijen, puzzelacties van bladen e.d. en/of andere fondsenwervende instellingen worden verantwoord onder deze categorie. Bij de NMU is geen sprake van deze baten.

Subsidies overheden

Onder deze categorie worden subsidies van overheden verantwoord, waaronder de provinciale basissubsidie en projectsubsidies van de Provincie en andere overheden. Onder projectsubsidies zijn te verstaan bijdragen, die door de verstrekker afhankelijk zijn gesteld van de kosten eigen organisatie en materiaalkosten voor een bepaald project.

Baten van verbonden organisaties zonder winststreven

Onder baten van verbonden organisaties zonder winststreven worden opgenomen de baten van nationale en internationale moeder- en zusterorganisaties van de fondsenwervende organisatie.

Bij de NMU worden onder deze categorie verantwoord de gelden van de Nationale Postcodeloterij die de NMU ontvangt via St. De Natuur en Milieufederaties (NMF). Eventuele hiermee samenhangende verwervingskosten komen voor rekening van NMF.

Baten van andere organisaties zonder winststreven

Onder de categorieën baten andere organisaties zonder winststreven worden gelden verantwoord die door de gever vrijwillig zijn afgestaan en geen (evenredige) tegenprestatie vormen voor geleverde goederen en of diensten. Deze gelden worden als het donaties betreft, verantwoord op basis van ontvangst (kaststelsel). Jaarlijkse bijdragen van aangesloten organisaties worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Deze betreffen baten zoals campagneopbrengsten en vergoedingen voor niet-projectgebonden diensten.

Bestedingen

Onder de bestedingen worden, per doelstelling, de volgende kosten verantwoord:

- directe projectkosten
- aandeel in de kosten eigen organisatie

Kosten eigen organisatie

Onder de kosten eigen organisatie worden de kosten verantwoord van de eigen organisatie (kosten van bestuur, beheer en uitvoering). Deze kosten worden op basis van het aantal directe uren (project- en beleidswerk) verdeeld naar de doelstellingen. In de toelichting op de bestedingen is ook een verdeling van de kosten eigen organisatie opgenomen waarbij rekening is gehouden met de uren die besteed zijn aan werving baten en aan beheer en administratie.

Beheer en administratie

Voor de post Beheer en Administratie (B&A) hanteren de milieufederaties een uniforme systematiek die gebaseerd is op de aanbeveling Toepassing van Richtlijn 650 voor Kosten Beheer en Administratie van de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI). De kosten voor beheer en administratie worden inzichtelijk gemaakt in de Toelichting op de bestedingen, maar worden in de staat van baten en lasten volledig toegerekend aan de doelstellingen.

Tot de directe kosten B&A worden in die toelichting de ingekomen facturen voor administratie (admin.kantoor, accountant, CBF, etc.), verzekeringen en bestuurskosten gerekend. Op basis van de uren van directie en secretariaat die in het boekjaar besteed zijn aan personeels- en organisatiebeleid, RvT, RvA en algemene administratie worden ook naar rato de overige kosten eigen organisatie toegerekend aan deze post.

Wervingskosten

Alle directe kosten van activiteiten, die direct of indirect ten doel hebben mensen, bedrijven of instellingen te bewegen geld te geven voor één of meer van de doelstellingen, worden aangemerkt als werving baten. Op basis van het aantal fte's dat aan projectacquisitie is besteed, worden de kosten eigen organisatie naar rato toegerekend aan deze posten.

Overige grondslagen

Belastingen

BTW

In 2022 is net als in voorgaande jaren een aantal projecten gefinancierd door middel van opdrachten, waarover BTW afdracht verschuldigd was. Over de overige activiteiten van de stichting is geen BTW verschuldigd.

Begin 2014 is er een gesprek geweest met de belastingdienst Regio Utrecht over de interpretatie van de BTW plicht bij projecten en over de vooraf trek. Op basis hiervan kan de stichting jaarlijks de vooraf trek van de algemene kosten in rekening brengen volgens een bepaald percentage. Dit percentage betreft het deel van de opbrengsten waarover BTW wordt afgedragen. Jaarlijks wordt het percentage geschat op basis van voorgaande jaren, en bij de jaarrekening wordt het werkelijke percentage berekend. Op grond hiervan wordt een suppletieverzoek ingediend.

Vennootschapsbelasting

De stichting is in principe vennootschapsbelasting verschuldigd indien het resultaat in het verslagjaar tenminste € 15.000 bedraagt en het resultaat van de vijf afgelopen jaren tenminste € 75.000 bedraagt. In 2022 is het resultaat hoger dan € 15.000 met als gevolg dat er over het boekjaar mogelijk vennootschapsbelasting verschuldigd is.

De NMU heeft laten onderzoeken of (een deel van) haar activiteiten moeten worden onderworpen aan vpb-plicht en wat daarvan de mogelijke consequenties op administratief en financieel vlak zijn.

De conclusie van dit onderzoek luidt dat er argumenten zijn dat de NMU niet deelneemt aan het economisch verkeer maar een louter maatschappelijke functie vervult. Zolang de resultaten van de NMU nihil of bescheiden positief zijn, is er geen sprake van een winststreven.

ANBI status

De NMU is door de Belastingdienst aangewezen als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). De ANBI status heeft belastingvoordelen voor zowel de instelling als voor de gever.

TOELICHTING OP DE BALANS

Activa

Materiële en immateriële vaste activa

	Hardware €	Software €
Aanschafwaarde	31.711	8.360
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari	(14.726)	(4.402)
Boekwaarde per 1 januari	16.985	3.958
Investeringen	4.908	-
Desinvesteringen		
Afschrijving desinvesteringen		
Afschrijvingen	(7.537)	(1.668)
Mutaties in het boekjaar	(2.629)	(1.668)
Aanschafwaarde	36.619	8.360
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december	(22.263)	(6.070)
Boekwaarde per 31 december	14.356	2.290

Vorderingen

	31-12-2022 €	31-12-2021 €
<u>Debiteuren:</u>	198.419	278.654

Overige vorderingen en overlopende activa:

Nog te vorderen projectsubsidie De Natuur en Milieufederaties	88.506	91.410
Nog te vorderen projectsubsidie Provincie Utrecht	174.208	147.153
Nog te vorderen projectsubsidie Oostbroekorganisaties	-	9.999
Nog te vorderen projectsubsidie overige subsidiegevers	349.387	4.411
Provincie Utrecht basissubsidie 2021-2024	66.780	33.390
Provincie Utrecht energiesubsidie 2020-2023	24.750	16.000
Nog te vorderen Provincie Utrecht subsidie	9.165	-
Nog te vorderen projectensubsidie overige financiers	68.442	-
Vooruitbetaalde kosten	703	2.095
Diversen	4.101	6.336
Vordering CO2 bank	-	5.099
	786.042	315.893

Projectsubsidies die betrekking hebben op in 2022 uitgevoerde werkzaamheden, maar nog niet zijn ontvangen, zijn opgenomen onder nog te vorderen projectsubsidies.

Liquide middelen

	1.136.406	676.616
--	-----------	---------

Onderdeel van de liquide middelen is een bankgarantie van € 11.000 gesteld t.b.v. de verhuurders van de kantoorruimte.

Passiva**31-12-2022**

€

31-12-2021

€

Reserves en FondsenReserves

Stichtingskapitaal: Stand per 31 december

2.269

2.269

Egalisatiereserve

Het verloop van deze post is als volgt:

Stand per 1 jan

5.314

5.314

Provincie basissubsidie nog te maken uren

35.860

-

AVP nog te maken uren

-

-

Provincie basissubsidie gemaakte uren

-

-

AVP gemaakte uren

-

-

Stand per 31 december

41.174

5.314

Conform de beleidsregels van de Provincie Utrecht wordt de vierjarige subsidie jaarlijks tussentijds vastgesteld. Maximaal 10% van de jaarsubsidie mag worden gereserveerd in de egalisatiereserve.

Continuïteitsreserve:

Het verloop van deze post is als volgt:

Stand per 1 januari

611.233

559.981

Mutatie uit de resultaatverdeling

14.009

51.252

Stand per 31 december

625.242

611.233

De hoogte van de continuïteitsreserve is getoetst aan de norm van Goede Doelen Nederland, te weten 1,5 maal de kosten van de werkorganisatie (bij de NMU € 2.326.010.) De continuïteitsreserve zit ruim onder deze norm. De NMU streeft naar een continuïteitsreserve van minimaal een half jaar gemiddelde over drie jaar vaste lasten. (€ 615.148).

Dit vermogen dient als buffer voor het opvangen van tegenvallers, fluctuatie in projectinkomsten en als achtergrond dekking bij het nemen van risicovolle beslissingen.

Door de meest recente toevoeging is de gewenste hoogte van de reserve bereikt. De ontwikkelingen in 2022 rechtvaardigen de hoogte van deze reserve.

Kortlopende schuldenCrediteuren

140.914

174.287

Belastingen en premies sociale verzekeringen:

BTW afdracht

36.070

42.280

Afdracht loonheffing

39.743

35.335

75.813

77.615

In 2022 werden enkele projecten gefinancierd via opdrachtverlening. Over deze bedragen was BTW verschuldigd.

Overige schulden en overlopende passiva:

	31-12-2022	31-12-2021
	€	€
<u>Provinciale basissubsidie 2021-2024</u>		
Toegekende jaartranche van Provincie	-	333.902
Ontvangen indexering van Provincie	-	8.689
Op balans van vorig boekjaar	-	
Besteed in boekjaar	-	(308.332)
Nog te besteden in volgend boekjaar	-	34.259
<u>Provinciale basissubsidie 2017-2020</u>		
Ontvangen jaartranche van Provincie	-	-
Ontvangen indexering van Provincie	-	-
Op balans van vorig boekjaar	-	21.412
Besteed in boekjaar	-	(21.412)
Vooruit ontvangen basissubsidie 2017-2020	-	-
<u>AVP 2021-2022</u>		
Ontvangen jaartranche van Provincie	-	30.000
Ontvangen indexering van Provincie	-	-
Op balans van vorig boekjaar	-	-
Besteed in boekjaar	-	(19.902)
Vooruit ontvangen 2021-2024	-	10.098
<u>Provinciale subsidie Energie 2020-2023</u>		
Toegekend jaartranche van Provincie	82.500	82.500
Op balans van vorig boekjaar	22.593	17.368
Besteed in boekjaar	(85.687)	(77.275)
Te besteden subsidie Energie 2020-2022	19.406	22.593
<u>Overige kortlopende schulden</u>		
Vakantiegeldverplichting	42.745	46.535
Verlofurenverplichting	37.493	21.631
Vooruit ontvangen diversen	50	30.411
Servicekosten nacalculatie	11.000	6.509
Verwachte accountantskosten	10.323	14.799
Vooruit ontvangen subsidies	1.043.660	173.764
Pensioenpremie	-	4.215
Nog te betalen bedragen	72.584	43.748
Diversen	14.840	12.825
	1.232.695	354.437

In 2022 werden diverse voorschotten ontvangen van oa.de Provincie ten behoeve van projecten die doorlopen

in 2022. Deze zijn als vooruit ontvangen subsidies in de balans opgenomen.

Niet in de balans opgenomen rechten

Er zijn geen opgenomen rechten die niet op de balans zijn vermeld.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Er zijn geen langlopende verplichting die niet op de balans zijn vermeld.

TOELICHTING OP DE ONDERSCHIEDEN POSTEN VAN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

FONDSENWERVING

	Realisatie 2022 €	Begroot 2022 €	Realisatie 2021 €
<u>Baten van particulieren</u>			
Donaties en giften particulieren	4.697	2.000	4.241
<u>Baten van subsidies van overheden</u>			
Reguliere Provinciale subsidie 2017-2020:			
Bedrag meegenomen uit vorig boekjaar	-	-	51.142
Reguliere Provinciale subsidie 2021-2024:			
Jaartranche conform beschikking	342.591	363.902	333.902
Indexering 2021	16.013	-	8.689
Bedrag meegenomen uit vorig boekjaar	34.259	-	-
Bedrag al gebruikt in vorig boekjaar	-	-	-
Bedrag te besteden in volgend boekjaar	(35.860)	-	(34.259)
Bedrag toegevoegd aan de egalisatiereserve	35.860	-	-
	392.863	363.902	308.332
Provinciale subsidie Energie 2020-2023			
Jaartranche conform beschikking	82.500	82.500	82.500
Bedrag meegenomen uit vorig boekjaar	30.593	-	25.368
Bedrag te besteden in volgend boekjaar	(27.406)	-	(30.593)
	85.687	82.500	77.275
Provinciale subsidie Agenda Vitaal Platteland 2021 - 2022			
Jaartranche conform beschikking	30.000	-	30.000
Bedrag meegenomen uit vorig boekjaar	10.098	-	-
Bedrag te besteden in volgend boekjaar	-	-	(10.098)
	40.098	-	19.902
Projectsubsidies: **)			
Projectsubsidies Provincie Utrecht	353.103	32.550	832.391
Projectsubsidies andere overheden	175.263	101.520	25.657
Projectsubsidies van niet-overheden	-	-	-
	1.036.916	580.472	1.324.797

De Projectsubsidies worden in de begroting niet uitgesplitst naar de verschillende financiers.

De projectsubsidies zijn incidenteel.

	Realisatie 2022	Begroot 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
<u>Baten van verbonden organisaties zonder winststreven</u>			
Nationale Postcode Loterij (via NMF) reguliere bijdrage	236.000	118.000	-
Nationale Postcode Loterij (via NMF) extra projectbijdragen *)	209.529	207.974	222.580
	<u>445.529</u>	<u>325.974</u>	<u>222.580</u>

De in april 2022 ontvangen reguliere bijdrage van de NPL via de NMF is besteed aan projecten in 2022 en is in 2021 opgenomen onder kortlopende schulden.

Baten van andere organisaties zonder winststreven

Bijdragen aangesloten organisaties	20.000	20.000	20.000
Projectbijdragen van niet-overheden	1.252	-	10.217
	<u>21.252</u>	<u>20.000</u>	<u>30.217</u>

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten **)

Projectbijdragen Provincie Utrecht	225.033	141.069	232.171
Projectbijdragen andere overheden	220.780	139.794	183.629
Projectbijdragen van niet-overheden	115.625	85.900	95.608
Nog te acquireren	-	377.986	-
	<u>561.438</u>	<u>744.749</u>	<u>511.408</u>

Voorafgaand aan het boekjaar is niet in te schatten welk deel van de projecten het karakter zal hebben van Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en diensten. Daarom wordt deze post niet apart begroot.

Som van de baten	<u>2.069.832</u>	<u>1.673.195</u>	<u>2.093.243</u>
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

*) Voor de specificatie van de subsidies van St De Natuur en Milieufederaties zie bijlage 1

**) Voor de specificatie van deze projectsubsidies zie bijlage 2

Percentage van de baten besteed aan doelstellingen	71,8%	80,4%
Percentage van de lasten besteed aan de doelstellingen	73,3%	82,6%
Percentage van de baten besteed aan werving	3,5%	5,9%

Toelichting op de onderscheiden posten van de Staat van Baten en Lasten

BESTEDINGEN	Doelstellingen							Beheer & administr.	Verkrijging subsidies	Realisatie 2022	Begroting 2022	Realisatie 2021
	Schone energie	Circulaire economie	Natuur en Landschap	Gezonde Mobiliteit	Duurzaam Landbouw	Groen Kimaatactive stad	Werkveld overstijgend					
Verdelingsgrondslag (in percentage)	21,0%	9,0%	13,0%	2,0%	12,0%	8,0%	16,0%	14,0%	5,0%	100%		
Kosten eigen organisatie	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€	€
Salarissen	222.680	95.434	137.850	21.208	127.246	84.831	169.661	148.453	53.019	1.060.382	1.005.192	957.224
Sociale lasten	31.571	13.531	19.544	3.007	18.041	12.027	24.054	21.047	7.517	150.339	180.935	148.855
Pensioenlasten	21.579	9.248	13.358	2.055	12.331	8.220	16.441	14.386	5.138	102.755	110.571	97.380
Overige personeelskosten	14.337	6.145	8.875	1.365	8.193	5.462	10.924	9.558	3.414	68.273	30.000	43.337
Reis- en verblijfskosten	2.382	1.021	1.475	227	1.361	907	1.815	1.588	567	11.343	6.000	3.942
Huisvestingskosten	8.081	3.463	5.002	770	4.618	3.078	6.157	5.387	1.924	38.480	50.000	72.771
Afschrijvingskosten	1.933	828	1.197	184	1.105	736	1.473	1.289	460	9.205	9.000	9.142
Kantoorkosten	5.719	2.451	3.541	545	3.268	2.179	4.358	3.813	1.362	27.235	52.000	29.251
Bestuurskosten	-	-	-	-	-	-	-	4.347	-	4.347	3.000	1.483
Admin.kst. en alg. kosten	-	-	-	-	-	-	-	47.468	-	47.468	-	64.899
Kosten fondsenwerving	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	308.283	132.121	190.842	29.360	176.161	117.441	234.882	257.337	73.401	1.519.827	1.446.698	1.428.284
Verdeling B&A	25,9%	11,1%	16,0%	2,5%	14,8%	9,9%	19,8%					
	66.717	28.593	41.301	6.354	38.124	25.416	50.832	-257.337				
Inhuur experts tbv projecten	17.082	45.099	12.905	-	42.447	41.990	50.088			209.611		-
Directe projectkosten	99.483	13.995	50.773	-	91.866	10.507	30.887			297.511	225.497	598.891
Totale kosten	491.564	219.808	295.821	35.714	348.598	195.354	366.689	-	73.401	2.026.949	1.672.195	2.027.175
Gemiddeld aantal personeelsleden (in fte's)										15,26		13,13

Financiële baten en lasten

	Realisatie 2022	Begroot 2022	Realisatie 2021
	€	€	€
<u>Financiële baten en lasten</u>			
Rentebaten	(2.360)	(1.000)	(2.967)
Bankkosten	752	-	1.751
	<u>(3.112)</u>	<u>(1.000)</u>	<u>(4.718)</u>

DIRECTIEBELONING 2022

Naam	Sonja Sars	Josja Veraart
Functie	adjunct directeur	directeur
Dienstverband		
Aard	onbepaald	onbepaald
Uren	32	38
Parttime percentage	84%	100%
Periode	2022	2022
Jaarinkomen		
bruto jaarsalaris	€ 55.139	€ 77.208
vakantiegeld	€ 4.508	€ 6.262
eindejaarsuitkering, 13e/ 14e maand	€ 1.684	€ 2.000
variabel jaarinkomen	-	-
Totaal jaarinkomen	€ 61.331	€ 85.470
Omgerekend naar 1 fte	€ 72.831	€ 85.470
Norm per 1-7-22 obv BSD score	€ 83.539	€ 105.101
BSD score	€ 308	€ 354
SV lasten (wg deel)	€ 10.591	€ 9.881
Pensioenlasten (wg deel)	€ 9.147	€ 15.145
Totaal bezoldiging 2022	€ 81.069	€ 110.496
Totaal bezoldiging 2021	€ 63.392,00	€ 105.506,00

Norm Goede Doelen Nederland

De Raad van Toezicht bepaalt het beloningsbeleid, de hoogte van het loon en andere vergoedingen voor de directie. De NMU volgt de CAO Bos en Natuur, zoals deze ook wordt toegepast door de landschapsorganisaties en heeft hier een eigen loongebouw van afgeleid. Wat betreft de beloning van de directie volgt de NMU de Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht. Deze regeling geeft een maximumnorm voor het jaarinkomen, die past bij de zwaarte van de functie, bij de omvang van de organisatie, de complexiteit van de organisatie, de organisatorische context en het directiemodel.

In maart 2018 beoordeelde de Raad van Toezicht de zwaarte van de functies van directeur en adjunct-directeur bij NMU. Dit leidde conform de methodiek van Regeling beloning directeuren van goede doelen tot een BSD-score (Basis Score voor Directiefuncties) van 354 punten voor directeur en 308 punten voor adjunct-directeur. Volgens de bovengenoemde regeling, zoals die gold per 1 jui 2022 met terugwerkende kracht (1 FTE/12 maanden), is het voor directeur maximaal € 105.101 en voor adjunct-directeur maximaal € 83.539.

De salarissen van Directeur en Adjunct-directeur vallen binnen de Goede-Doelen normen voor directiebeloning (zie bovenstaande tabel bij de regel Beloning). Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de pensioenlasten, de pensioencompensatie, de sociale lasten en de overige beloningen op termijn samen bedragen € 110.496 resp. € 81.069. Deze jaarinkomen bleven binnen het geldende maximum. Tevens vallen de totale bezoldigingen binnen de WNT-norm van € 216.000 per jaar (fulltime) zoals dat voor het jaar 2022 geldt. Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar hoofdstuk 2.2 van het jaarverslag.

Aan de directieleden zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Ontwikkelingen na balansdatum

Er zijn geen ontwikkelingen na balansdatum die van invloed kunnen zijn op de jaarrekening 2022.

Ondertekening van de jaarrekening

6 juni 2023

Directeur

J. Veraart

Voorzitter Raad van Toezicht

OJ. van Gerwen

De jaarrekening 2022 is vastgesteld in de vergadering van de Raad van Toezicht d.d. 6 juni 2023.

Deel III OVERIGE GEGEVENS

OVERIGE GEGEVENS

Resultaatbestemming

De Provincie Utrecht stelt als voorwaarde dat de reservevorming van subsidiënten niet meer dan 10% van de basissubsidie mag bedragen. Conform beleidsregels Provincie Utrecht worden de door de provincie gefinancierde basistaken jaarlijks afgerekend en worden eventueel nog te maken kosten / teveel gemaakt kosten toegevoegd/onttrokken aan de tot dit moment opgebouwde egalisereserve.

Vanaf 2018 wordt het resultaat toegevoegd of onttrokken aan de continuïteitsreserve. Dit vermogen dient als buffer voor het opvangen van tegenvallers, fluctuatie in projectinkomsten en als achtergronddekking bij het nemen van risicovolle beslissingen. De NMU streeft naar een continuïteitsreserve van 50% van de vaste lasten. Hierbij wordt het gemiddelde over de laatste drie jaar berekend.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Deze controleverklaring is afgegeven ten behoeve van provincie Utrecht

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van
Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht te Utrecht

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2022**Ons oordeel**

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ- Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties.
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde subsidiebatens- en lasten alsmede de bijbehorende balansmutaties over 2022 in alle van materieel zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met subsidieverlening van de provincie Utrecht met nummer 821BFDD1.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2022;
2. de staat van baten en lasten over 2022; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol verantwoording van subsidies vanaf € 125.000,- provincie Utrecht mei 2017 en het Controleprotocol WNT 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Natuur en Milieufederatie Utrecht zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de subsidieverlening van de provincie Utrecht met nummer 821BFDD1 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties en de overige gegevens in overeenstemming met de subsidieverlening van de provincie Utrecht met nummer 821BFDD1.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het Bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties en de bepalingen krachtens de WNT. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de subsidieverlening van de provincie Utrecht met nummer 821BFDD1.

In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2022, het Controleprotocol verantwoording van subsidies vanaf € 125.000,- provincie Utrecht mei 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 6 juni 2023
De Jong AFM B.V.

Origineel ondertekend door J.D. de Jong AA

Bijlagen

[illegible]

De bovengenoemde bedragen bij realisatie / begroting betreffen dus niet het gehele project.

Verder hebben de door St. De Natuur en Milieufederaties uitgekeerde bedragen niet alleen betrekking op het boekjaar 2022, maar ook op eerdere jaren.

Bijlage 2: Overzicht gesubsidieerde projecten niet NMF-projecten 2022															
	Doelstelling	BTW	bijdrage uit NPL	bijdrage uit PU basis	verlies	REAL.UREN 2022	REAL.MAT 2022	REAL.EXT 2022	REALISATIE 2022	BEGROOT UREN 2022	BEGROOT MAT. 2022	BEGROOT ETERN 2022	BEGROOT 2022	REALISATIE 2021	
projectnaam															
<u>Subsidies overheden e.a.</u>															
Provincie Utrecht									€ 353.103				€ 32.550	€ 832.391	
Cirkelregio – (kennisinfrastructuur) (coalities en communicatie)	CE	nee	€ 31.511			€ 15.050	€ 3.962	€ 29.900	€ 18.812					€ 8.484	
Duurzame landbouw met natuur fase 2	DL	nee	€ 11.745			€ 137.679	€ 5.011		€ 142.690	€ 32.550		€ 32.550			
POP 3 project duurzame verdienen modellen	DL	nee				€ 15.599	€ 631	€ 73.707	€ 89.937						
Leren over warmte	EG	nee				€ 39.665	€ 9.541	€ -	€ 49.206						
Voucherregeling 2021-2022	NL	nee			€ (336)	€ 16.218	€ 22.500	€ 13.053	€ 51.771					€ 148.166	
Watt nou	EG	nee					€ 687		€ 687						
Energiecoöperaties Wind en Zon	EG	nee												€ 56.650	
Regionale kennisinfrastructuur CE	CE	nee												€ 130.916	
Heuvelrugtuinen fase 1	DL	nee												€ 201.513	
Trajectmanagement Dz Landbouw met Natuu	DL	nee												€ 76.833	
Trajectmanagement Dz Landbouw met Natuu	DL	nee												€ 48.979	
Trajectmanagement Dz Landbouw met Natuu	DL	nee												€ 52.157	
Trajectmanagement Dz Landbouw met Natuu	DL	nee												€ 31.494	
Trajectmanagement Dz Landbouw met Natuu	DL	nee												€ 77.199	
AVP	NL	nee							€ 40.098	€ 30.000			€ -	€ 19.902	
Proj.subs.overigen overheden									€ 175.263				€ 101.520	€ 25.657	
Stadshoutsnetwerk Utrecht	CE	nee			€ (61)	€ 6.869		€ 6.869		€ 7.520		€ 7.520			
landelijke projectgroep Veenweide	DL	nee	€ 6.050			€ 30.250		€ 12.000	€ 42.250	€ 18.800		€ 18.800			
Heuvelrugtuinen fase 2	DS	nee				€ 58.663	€ 10.380	€ 41.990	€ 111.033	€ 75.200		€ 75.200			
Groen aan de buurt	NL	nee			€ (1.342)	€ 10.330	€ 365		€ 10.695					€ 18.042	
Groen aan de buurt vervolg	NL	nee													
Duurzame daken Stichtse Vecht	DS	nee				€ 4.416			€ 4.416					€ 7.615	
Projectsubsidies andere partijen									€ -	€ 1.252			€ -		
Plan boom	NL	nee					€ 1.252		€ 1.252						

	Doelstelling	BTW	bijdrage uit NPL	bijdrage uit PU basis	verlies	REAL.UREN 2022	REAL.MAT 2022	REAL.EXT 2022	REALISATIE 2022	BEGROOT UREN 2022	BEGROOT MAT. 2022	BEGROOT ETERN 2022	BEGROOT 2022	REALISATIE 2021
<u>Baten van andere organisaties zonder winststreven</u>														
Jaarlijkse bijdragen TBO's														
Samenwerking Oostbroek	WO	nee	€ 4.662			€ 18.674	€ 1.326		€ 20.000	€ 20.000		€ 20.000		€ 20.000
Omgevingsvisie Oostbroek (POVI)	WO	nee												€ 10.217
Samenwerking groene planologie TBO														
Samenwerking groene Planologie	NL	Ja		€ 26.520		€ 36.738			€ 36.738	€ 31.460		€ 31.460		€ 41.287
vrijwilligers participeren in ruimtelijke plannen onder de omgev	NL	Ja				€ 312			€ 312					
<u>baten als tegenprestatie voor de levering van producten</u>														
Provincie Utrecht														
Servicepunt circulaire economie	CE	ja			€ (4.852)	€ 32.465	€ 3.024		€ 35.489	€ 15.040		€ 15.040		€ 2.511
Bestuurlijk netwerk cirkelregio	CE	ja	€ 7.326			€ 38.969	€ 2.141		€ 41.110					
Voortzetting Servicepunt Duurzame Daken	DS	ja			€ (304)	€ 12.623	€ 31		€ 12.654	€ 56.400		€ 56.400		
Plattelandscaches	EG	ja			€ (2.708)	€ 2.248	€ 939		€ 1.309					€ 6.553
Toegankelijke deelname zonnedaken	EG	Ja								€ 22.629		€ 22.629		€ 25.931
energieklussers	EG	ja			€ (1.466)	€ 978	€ 150		€ 1.128					
Opzetten Utrechtse Fixbrigades	EG	ja				€ 30.000			€ 30.000					
bomenuitdeelactie 2022	NL	ja				€ 6.533	€ 11.835		€ 18.368					
Citizen science SMU maart 2022 - febr 2025	WO	ja				€ 85.866	€ 1.727		€ 87.593	€ 47.000		€ 47.000		
Kennisdeling RRE	EG	ja												€ 33.057
Citizen science	DM	ja												€ 49.980
NOW lifestyles onderzoek	EG	ja												€ 38.012
Toekomstig bouwen	TO	ja												€ 20.530
Duurzame daken	DS	ja												€ 38.329
Groen aan de buurt 2016-2019	NL	ja												€ 686
Servicepunt Utrecht Circulaire Topregio	CE	ja												€ 1.564
Bomen actieplan	DE	ja												€ 15.018

Overige overheden									€ 220.780				€ 139.794		€ 183.629
CIRCO Hub Utrecht	CE	Gedeelte			€ 9.471	€ 4.152	€ 14.637	€ 28.260		€ 15.040		€ 15.040			
Energie ambassadeurs (u-thuis)	EG	ja			€ 41.734	€ 12.614	€ 5.000	€ 59.348		€ 60.000		€ 60.000		€ 43.102	
OERAF	EG	Ja			€ 16.601	€ 9.326		€ 25.927		€ 18.800		€ 18.800			
RREW Gemeente Utrechtse Heuvelrug	EG	ja	€ 3.195	€ (4.455)	€ 13.554			€ 13.554		€ 15.702		€ 15.702		€ 11.346	
Training energieboswachters Lopikerwaard	EG	ja			€ 11.045	€ 587		€ 11.632							
Zonneveld excursie voor gemeente Amersfoort	EG	ja		€ (58)	€ 4.266	€ 991		€ 5.257							
Masterclass Natuurinclusief	EG	ja			€ 282			€ 282							
verduurzamen Zeist west	EG	ja			€ 5.029			€ 5.029							
Leertraject Zeist	EG	ja			€ 1.081			€ 1.081							
RREW en Energie in Woudenberg	EG	ja		€ 3.643	€ 47.307	€ 4.034		€ 51.341		€ 30.252		€ 30.252		€ 7.711	
Boompjes actie gemeente Houten	NL	ja			€ 7.426	€ 9.904		€ 17.330							
3016 Boompjes actie gemeente Utrechtse Heuvelrug'	NL	ja			€ 1.739			€ 1.739							
ondersteuning oprichting Soester Energiecoö	EG	ja												€ 9.951	
Flowchart circulair ondernemen	EG	ja												€ 930	
Watt nou 2.0	EG	Nee												€ 4.305	
Detachering UvA	CE	gedeelte												€ 7.050	
ICO aardwarmte	EG	ja												€ 1.500	
Huiberstroom Aardgasvrij	EG	ja												€ 26.212	
Huiberstroom Aardgasvrij vervolg	EG	ja												€ 5.673	
De Wetering Haarrijn	DM	ja												€ 11.089	
Duurzaam bouwen	DS	ja												€ 8.180	
Duurzame daken LNV	DS	ja												€ 18.500	
Agroforestry	NL	ja												€ 23.958	
Begeleiden aanvraag deelfietsen	DM	ja												€ 1.890	
Beoordeling zonnevelden heuvelrug	EG	ja												€ 2.232	
Niet-overheden									€ 78.575				€ 54.440		€ 54.322
Citizen science – Samen Meten Utrecht	WO	ja		€ (1.953)	€ 2.976			€ 2.976							
samenwerkingsovereenkomst NDP	DS	ja													
coördinatie werkgroep 'Verbreiding van mindset	DS	ja			€ 22.600			€ 22.600							
inzet sociale huursector	DS	ja		€ (200)	€ 4.000			€ 4.000							
Slimme en duurzame mobiliteit op De Wetering Haarrijn	DM	ja			€ 9.300			€ 9.300		€ 18.800		€ 18.800			
Gastcollege	CE	ja			€ 2.250			€ 2.250							
Flowchart circulair ondernemen	CE	ja			€ 744			€ 744							
Samenwerking NMU-Vitens	NL	ja		€ (1.316)	€ 15.980			€ 15.980		€ 14.100		€ 14.100		€ 13.800	
Bomenactie Agentschap Telecom	NL	ja			€ 94			€ 94							
Huiberstroom	EG	ja		€ (3.945)	€ 5.588			€ 5.588		€ 7.440		€ 7.440			
Vak Circular Economy (Detachering UvA)	CE	nee			€ 5.358			€ 5.358		€ 4.700		€ 4.700			
soester energie duurzame warmte voor overhees	EG	ja			€ 5.264			€ 5.264		€ 9.400		€ 9.400			
ICO aardwarmte	EG	ja			€ 1.319			€ 1.319							
bespaaravond en enquête	EG	ja			€ 3.102			€ 3.102							
Coördinatie traject	EG	ja												€ 28.800	
CO2 bank	EG	ja												€ 9.288	
Doorbelaaste kosten	TO	ja												€ 887	
training communications	EG	ja												€ 186	
Training energie	EG	ja												€ 1.361	
Totalen					€ (19.353)	€ 803.659	€ 117.110	€ 190.287	€ 1.111.056	€ 1.151.154	€ 550.833	€ -	€ 520.833	€ 520.833	€ 1.419.576

Natuur en Milieufederatie Utrecht
Arthur van Schendelstraat 600
3511 MJ Utrecht
www.nmu.nl

*Samen voor een mooi en
duurzaam Utrecht*